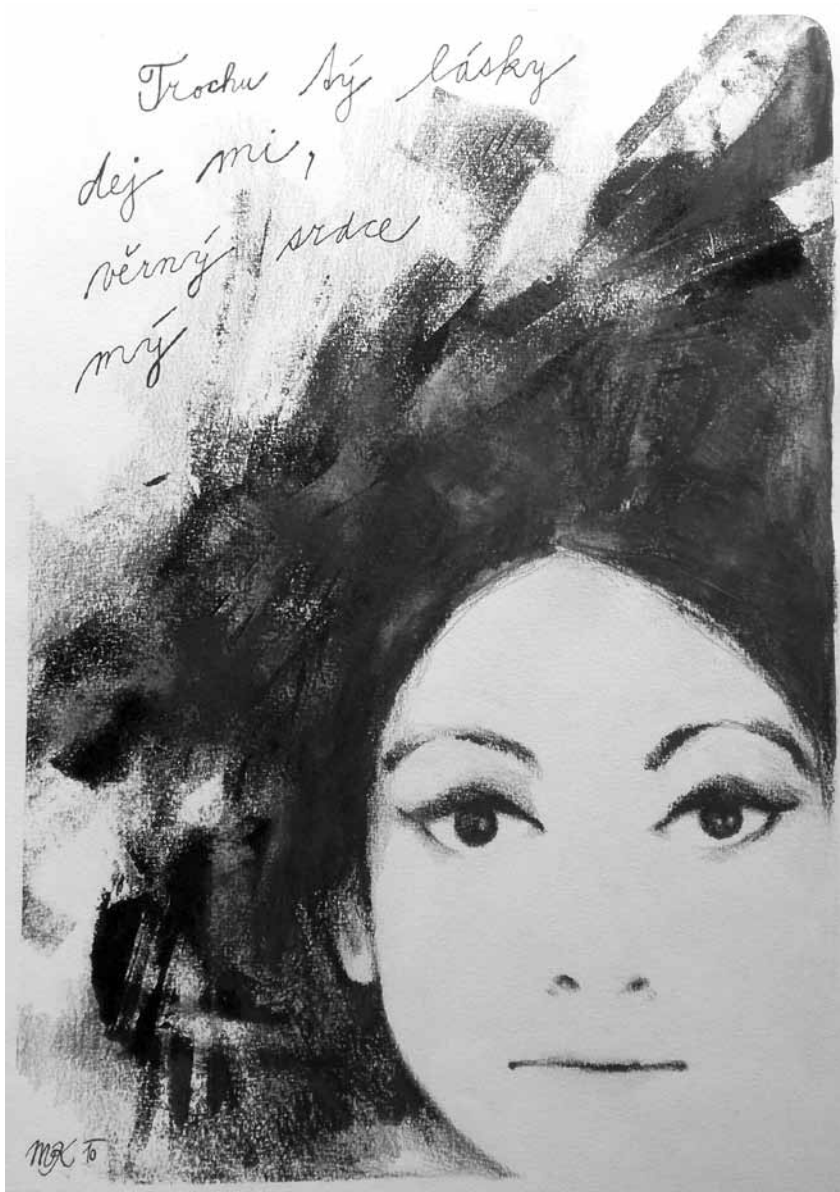

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 60 ❖ ročník XVI ❖ 2020

Ilustrace Martina Jirčiková: LÁSKA

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU HANĚ CIHLOVÉ

Paní Hana Cihlová bydlí v Pardubicích. Až do odchodu do důchodu byla zaměstnaná v Krajské knihovně v Pardubicích jako pedagog volného času. Zde pořádala literární přednášky, recitační soutěže a divadelní přehlídky, organizovala a zajišťovala literární soutěže O PARDUBICKÝ PRAMÍNEK a PARDUBICKÉ STRÍPKY. V současné době se na uvedených záležitostech spolupodílí s paní Zuzanou Nobilisovou z Krajské knihovny.

Je dlouholetou a aktivní členkou výboru Střediska východočeských spisovatelů. Byla vedoucí sekce začínajících autorů, soustřeďuje knihy, které vydávají členové, léta zajišťuje prostory v Pardubicích pro členskou a výborovou schůzi i jiné akce spojené s činností Střediska. Mezi její koníčky patří hudba, ve volném čase se věnuje sborovému zpěvu, četbě a divadlu.

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU MARTINU VÍDENSKÉMU

Básník Martin Vídenský se narodil v Ústí nad Orlicí, současným bydlištěm je mu Letohrad. Zaměstnán je jako vlakvedoucí ČD. Své verše publikuje v bulletinu Kruh a mnoha sbornících a almanaších, vydal i samostatné sbírky. Je vedoucím oblasti Orlicko a členem výboru Střediska východočeských spisovatelů.

SMUTNÝ PŘÍBĚH

Večerní klid narušovaly
občasné městské hluky
a záblesky z oken,
za nimiž televizní kanály
chrlyly tuny fekálií,
které se slévaly
v odpornou stoku,
v níž tonulo
stále se rozrůstající
tupé stádo.

VŠEŽEROUCÍ PODZIM

Spaluje a rve
poslední zbytky barev.
Polyká denní světlo
a jde i po nás.

Mrazivá šed'
zalézá za nehty,
vkrádá se pod kůži,
vysává naši
krev,
vyžírání radosti
a kdo jí podlehne,
toho si vykostí.

LŽIVÉ REKLAMY

Třpytivé pozlátko
láká nás do pastí,
rozum je ošálen
světlem nad propastí.

ŠTĚRBINOU VE DVEŘÍCH

Štěrbinou ve dveřích
se ke mně prodral
tenký paprsek
světla,
záblesk konejšivého klidu
a bezpečí z dětství.

BLAHOPŘEJEME K JUBILEU JAROSLAVĚ PAŠTIKOVĚ

BÁJEČNÝ DEN POD PSA

Mailovou poštou mi přišlo pozvání z MŠ Rohožník, abych po letech znovu zavítala se svou knížkou na besedu – je totiž březen, měsíc knihy a školku dnes navštěvují nové ročníky. Hrozně se těším. Víím, že s dětmi prožiju báječný den a domů se budu vracet doslova se sluncem v duši...

Vstávám dřív, než zazvoní budík – musím se osprchovat, umýt vlasy a přestrojít se za jakžtakž elegantní spisovatelku. Od domu vyjždím v černém veteránu po sedmé hodině. V zápětí mi sousedovic černá kočka kříží cestu. Nejsem pověřčivá, ale jsem ráda, že byla rychlejší. Doufám, že o půl deváté už budu ve školce otevírat knížku. Čekají na mě tři třídy natěšených budoucích čtenářů.

Plán cesty mám promyšlený a i horoskop na Seznamu slibuje, že se mám na co těšit. Drobný zádrhel přichází už v Týnci – rozkopaná silnice za mostem přes Labe a objížďka na Kutnou Horu. Čert ví proč, ale napadá mě, že přes Starý Kolín to bude kratší a s menším provozem. Nápady mívám skvělé, jenže za Starým Kolínem jsou spadlé závoje snad deset minut a v Kolíně se situace opakuje podruhé! Ranní špička ve městě je fakt příšerná – doplazít se jen na první kruháč je dost stresující. Za městem se hustota dopravy i krevní tlak celkem normalizují, ale zase se musím krotit, aby ručička na tachometru nepřelezla stovku.

Újezd nad Lesy už nemá na začátku obce svůj původní název – jsem tedy v Praze. Zaparkuju hned po odbočení u obchodního centra a ke školce to беру zkratkou – letecká mapa v počítači je pro orientaci skvělá! Posledně jsem po sídlišti kroužila pro samé jednosměrky podobně jako bílá myš v laboratorním bludišti.

Učitelky mě srdečně vítají a nabízejí kávu. S úsměvem odmítám, chci začít v domluvený čas. Při třetí besedě mi začínají hlasivky vypovídat službu – evidentně jim

chybí každodenní trénink – a zpěv ukolébavky se spíše podobá žabímu skřehotání. Paní ředitelka je přesto opravdu uznalá a vyplácí mi královský honorář. Ovšem největším oceněním je žadonění dětí, zda jim budu ještě číst další kapitoly na ložnici před spaním. Jsou zvědavé, jak příběh Aničky pokračuje...

V půl jedné školku opouštím podle očekávání – šťastná jako blecha. Odnáším si upřímnou dětskou pozornost, úsměv, pohlazení – dary, které za peníze nikde nekoupím. Slunce na obloze se usilovně snaží budit zdání jara. Na chodníku ještě mávám okatému Šimonovi na rozloučenou. Dnes jde domů po O a přesvědčil maminku, aby mu knížku koupila. Ranní trable jsou dávno zapomenutou historií. Startuju našeho obouchaného kombíka a mířím k domovu. V plánu mám zastávku v kolínském Futuru a nákupy pro radost.

Automatický strážce podzemního parkoviště mně ochotně vydá lístek a otevře závoru. Mám hlad jako vlk, takže hurá na pizzu. A hned potom do Rena – snad si nějaké lodičky od mé oblíbené firmy Bama vyberu. Bohužel společenskou obuv patrně nevyrobějí. Přesvědčím se k nákupu jiné značky a krabici odnáším do auta. Ještě stále v dobré náladě se vracím do prodejního centra a systematicky prohledávám nabídku všech butiků. Na modely pro náctileté jsem už trochu velká holka, takže na zítřejší ples půjdu nejspíš v pytlí. Jenže pak se ocitnu v další prodejně obuvi a okamžitě vím, že první koupě se mi nevyvedla. No a co! Půjdu boty vrátit, to je přece normální. Omyl. V Renu tuhle praxi nevedou. Jedinou možností je prý převod peněz na zákaznickou kartu a v budoucnu si tam něco koupit. Co se dá dělat, beru! Další originální plastový průkaz ukládám do peněženky k ostatním exemplářům.

Natěšeně mířím ke konkurenci pro vyhlédnuté botičky z pravé kůže. To je snad zlý sen – mou velikost v regálu nemají! Tak to jsem v háji. Mé rozhodnutí, že bez bot neodejdu, intuitivně zaznamenala i prodavačka. Po půlhodině přehazování krabic a nekonečného zkoušení různých modelů odevzdaně ukazuju prstem na jeden pár: „Vezmu si tyhle!“ Nohy už baží po odpočinku, takže vítězí model na širším a středním podpatku – jehlovou nádheru nechám mladším.

Ještě musím proběhnout nemalý prostor s potravinami – doma v lednici straší mlsné návštěvníky už jenom hořčice, sádlo, marmeláda a poloprázdná sklenice s červenou řepou. Tašku s botami věším na ucho vozíku a bedlivě ji střežím, kdykoli se pro něco natahuju. Z četných hoaxů vím, jak se v obchodech rafinovaně krade, ale na mě si jen tak nepřijdou! U pokladny mě prodavačka upozorní, že nemám zvážené brambory a pošle mě chybu napravit. Nejraději bych je tam nechala, ale k obalované brokolici bych s rýží u manžela asi neuspěla. „Pohlíďte mi ty boty, prosím!“ žadonivě špitnu a ženu se k váze. Zákazníci za mnou mají jistotu, že zase stojí ve špatné frontě.

Chci zaplatit kartou, ovšem ne a ne ji najít. Cítím v zádech netrpělivé pohledy nakupujících. Prodavačka je kupodivu v pohodě, může se klidně napít. Propadám

panice – snad jsem ji nenechala v prodejně obuvi? V zoufalství prohledávám i všechny kapsy. Mám ji! Ta úleva.

V podzemní garáži naházím nákup na zadní sedadlo a odvážím vozík na své místo. Vytáhnu minci a vracím se k autu. Něco mě přinutí otočit hlavu zpátky. Kristepane, nechala jsem na vozíku viset nenápadnou papírovou tašku a v ní mé nové boty! Asi mám andělíčka strážníčka – ale nadře se!

Spokojeně usednu za volant, připoutám se, přihlásím auto čidlem na přívěsku klíčů do nějakého sledovacího systému – jinak auto nenastartuje – vložím klíček, pootočím, počkám, až kontrolky žhavení zhasnou a startuju. Auto zaškvrcí a to je všechno. Druhý pokus, třetí, čtvrtý, naděje tiše umírá. „Zachovej klid! Nikomu nevolej! Katastrofa vypadá úplně jinak!“ úkoluju se v duchu a vědomě zhluboka dýchám. „To musím zvládnout sám, na to snad sílu mám...“ v mozku mi šplouchá slavíkova motivační melodie. Vylézám z auta se suchou kaiserkou v ruce – jídlo přece uklidňuje – a vyhlížím řidiče sousedících aut. V kufru určitě vozíme propojovací kabely k baterii, takže svízelná situace musí mít řešení.

Po čtvrt hodině marného čekání parkuje o dvě místa vedle bílá dodávka. Nasaším psí oči, sepnu tlapky a blížím se k autu. Mladý muž snědě pleti za volantem stáhne okénko a já vyslovím svou prosbu o pomoc. „Chvilí počkejte, musím nejdřív něco vyřídit.“ Počkám, a ráda.

Z jeho řeči je zřejmé, že v Čechách se nenarodil. A to už se k němu blíží další snědý mladík s hnědou papírovou krabicí. Tipuju je na Rumuny. Že bych se připlepla do obchodu drogové mafie? To by mi tak ještě scházelo.

Řidič vystupuje a omlouvá se, že je pár dní po operaci břicha a nesmí nic zvedat – snad to nebyl průstřel? Druhý mladík okamžitě pochopí situaci, vytáhne hbitě kabely z kufru a organizuje záchrannou akci. Mám otevřít kapotu motoru, ale to jsem nikdy nedělala a kde je ta zatracená páčka, netuším. On ovládá patrně mechanismy každé značky – možná vykrádá auta? Hydraulická vzpěra u kapoty taky nefunguje, ale rychle odhadl, k čemu je dřevěná tyč v kufru. „Nastartujte!“ To se mu lehce řekne – jenže já musím nejdřív ten křáp přihlásit do systému, vložit klíček, počkat, až zhasnou kontrolky, a teprve potom startovat. Škvrrrrrrrrr – a nic než ticho.

Gesty mi naznačuje, že to bude startér a ne baterka – výslovnost a česká slovní zásoba taky kulhá. Přesvědčuju ho, že problém s baterií nemáme poprvé. Těžké auto tedy sám vytlačí z řady – já jen točím volantem, který se ovšem v mžiku dokáže zamknout a kolečko přihlášení se do systému atd., atd. pokračuje. V dalším kroku autovrak přibližujeme k bílé dodávce. Blokuju hned dvě zaparkovaná auta – snad budou majitelé ještě nějaký čas nakupovat. Ochotný záchránce zručně připojuje kabely k oběma bateriím, zatímco kolega túruje motor svého vozu. Přihlásím se, počkám na zhasnutí kontrolky a otočím klíčkem. Záznak se nekoná. Počítám do deseti a pokus opakuju. Uf – motor naskočil! Uklízím

kabely a tyč a rozzářená vyslovuji tisíceré díky. Že budu jednou tolik vděčná imigrantům, bych dnes ráno neřekla ani za nic. Bohužel až doma mě napadne, že jsem jim měla darovat své „Brášky“ pro začínající čtenáře – nejlepší způsob, jak se zdokonalit v češtině.

Mé znovunabyté štěstí netrvá víc jak sto metrů. Parkovací automat mi po vložení lístku závoru nezvedá. Prý jsem překročila časový limit a mám zaplatit. Mačkám tlačítko obsluhy, doufajíc, že někdo přijde a dlužnou částku mu odevzdám. Lhostejný hlas z reproduktoru mi však doporučuje zaplatit u nějakého jiného automatu. Nemohu ani otevřít dveře, protože stojím těsně u toho protivného plechového strážce. Najíždím tedy čumákem až pod závoru, abych mohla vůbec vystoupit. Vypnutí motoru nepřipadá v úvahu – riskovat, že nenastartuju, v žádném případě nebudu. Opouštím odevzdaně otevřené auto i nové boty a v černém oblaku výfukových plynů diesellového motoru se řítím zpět do budovy. Žádná z oslovených prodavaček netuší, kde ten zpropadený, neosobní výběrčí poplatků vlastně stojí. Asociace s filmem Vratné láhve se přímo vnucuje. Mám pocit, jako bych se ocitla v cizí zemi, jejíž jazyk neovládám, potřebuju zavolat záchranku a tlumočnicka nikde. Ranní představa o báječném dnu a slunci v duši se podivně změnila v den pod psa. Za všechno může ta zatracená černá kočka!

Zmateně pobíhám sem a tam, v očích děs. Čas zběsile ubíhá a kolona čekajících aut u závoru nepochybně roste. Přes špinavé zadní okno mého auta lze těžko poznat, že za volantem řidič chybí. Naštěstí nic na světě netrvá věčně a já se konečně s potvrzeným a zaevidovaným lístkem pro EET vracím. Ještěže neumím číst myšlenky a neslyším slova vyslovená ve všech čekajících plechovkách. Závora mě milostivě propouští na svobodu a já na vlastní kůži zažívám zlomek pocitů vězně Jiřího Kájínka.

Přibližně před rokem jsem se při výstupu na Adamovu horu povzbuzovala moudrou zkušeností cestovatelů, že zážitky nemusí být jen hezké, ale hlavně musí být silné. Pravda pravdoucí. Dnešní den se rozhodně nominuje do alba těch nezapomenutelných.

A poučení z krizového vývoje? Koupím si elektrokolo! S kolem podlezu každou závoru a i s vybitou baterií dojezu z Kolína domů za hodinu. Už teď se těším! Čeká mě ještě spousta báječných dnů...

- S kým není rozumná řeč, s tím můžeme zpívat operní árie.
- Do divadla chodí rád, příjemně si tak zdřímne. Na koncertech ruší hudba.

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

LITERÁRNÍ ČÁST

TAJEMSTVÍ LESŮ

JAN STEJSKAL

Zvonení mobilu zastihlo Ivanku v koupelně. Nestávalo se často, že by jí někdo brzy po ránu volal. Chvilí zaváhala, ale když se na displeji objevilo Martinovo jméno, rychle sáhla po mobilu s myšlenkou, že se děje něco mimořádného.

„Ahoj, doufám, že nevolám nevhod,“ ozval se Martin. „Budeš mít dnes trochu času?“

„Budu. Děje se něco?“

„Děje. Rád bych dnes uspořádal zvláštní výjezd do míst, která jsme vynechali. Musíme napravit to, co mělo být na prvním místě našeho pátrání. V kolik mohu čekat na náměstí?“

Sešli se jako vždy na chrudimském náměstí, odkud pronikali pravidelně do Železných hor. Ivanka byla zvědavá, co má Martin za lubem. Ale on řekl jen: „Tajný výlet, uvidíš.“

Nechala se překvapit, protože Martin nikdy dlouho své tajemství neudržel.

„Hledáme brány, vstupujeme jimi a vystupujeme, ale to nejdůležitější by v našem hudebním cestování chybělo.“

Jeli po trase, kterou již absolvovali vícekrát. Rabštejská Lhota, klikaté silničky, Hrbokov, stoupání i klesání a prudký kopec do Seče.

Kampak mne asi zaveze, uvažovala Ivanka a čekala na slíbené překvapení. Věděla, že Seč je Martinovo oblíbené městečko s rozsáhlými chatovými oblastmi, že ho přitahuje krajina kolem přehrady, tohoto malého domácího moře, vlastně jezera, a oblíbené kopečky s rozvalinami starých hradů Ohebu a Vildštejna. V Seči ale nezastavili; Martin pokračoval v cestě dál a Ivanka napjatě očekávala, kde bude cíl jejich cesty.

Na lesní křižovatce, z níž silnice vlevo pokračuje na Hoješín, však Martin nečekaně zahnul doprava. Přímo do lesa. Zmírnil rychlost, protože po hrbolaté lesní cestě to jinak nešlo. Pomalu se ploužili do hlubin lesa a na místě, kde bylo možné zastavit v případě, že by někdo chtěl projet, vypnul motor. Les vypadal trochu divoce, tvořil ho jak listnatý, tak smrkový porost.

Vystoupil z auta a vyzval Ivanku rovněž k výstupu. Vskutku originální, blesklo ženě hlavou. Cesty po městečkách a vesnicích Železných hor chce snad Martin ukončit právě tady? Uprostřed přírody? Byla ale ráda, že se může projít, protože jízda po cestě plné výmolů ji nedělala zrovna dobře.

„Málem bys ze mě vyklepal duši,“ řekla svému šoferovi.

„O to mi právě jde,“ pokusil se o vtip Martin. „Abych z tebe vyklepal dušičku a ta by se pak po malých kouscích rozsypala jako malé špalíčky tady po lese.“

Zakroutila hlavou nad jeho slovy a nevěděla, jak na ně má reagovat.

„Pojď, raději budeme pokračovat pěšky.“

Ušli tak necelého půl kilometru a před nimi se za lesními stromy zasnivila bílá chaloupka jako z pohádky. Zřejmě hájovna. K ní ovšem nedošli. Zahnuli do lesa, aby poseděli někde v lesním tichu. Ivanka se trochu ošivala, protože její oblečení zrovna neodpovídalo odpočinku v lese, a tak nakonec našli k usednutí skromnou dřevěnou lavičku vklíněnou mezi vysoké modřiny nedaleko hájovny.

„Tady jsme na Javorce,“ řekl Martin, „na turistické stezce. Jestlipak víš, od čeho pochází ten název?“

„Asi je stejného původu jako Javorné,“ odpověděla Ivanka. „Ale moc javorů tady nevidím, spíš jen smrky. Táhle jsou nějaké listnáče, ale moc se v tom nevyznám.“

„Nic si z toho nedělej. Javorů je prý sto dvacet až sto padesát druhů.“

„Ale pořád nevím, co to má společného s naším výletem. Že by odtud pocházela nějaká významná osobnost?“

„To nevím. Zato vím, že tady se skrývá prapůvod hudby. Javorové dřevo se totiž používá hlavně pro výrobu houslí.“

Ivanka se zatvářila pobaveně. „Tak teď teprve znám cíl naší tajné cesty. To se ti povedlo.“

„Z javorového dřeva se vyrábí dno houslí, tedy ta spodní deska, zrovna tak luby, to jsou ty zakroucené lišty spojující vrchní a spodní desky. Ta vrchní čili víko bývá ze smrkového.“

„A já vím, z jakého je hmatník,“ pochlubila se hned Ivanka. „Z ebenového, že je to tak?“

„Většinou. A tak když k tomu přidáme další části houslí, máme tady dohromady jeden smyčcový nástroj. Ten má totiž i duši. To je ten malý kolíček, který spojuje vrchní a spodní desku. A na tom prý moc záleží, jak s ním houslař naloží.“

„Jak tohle všechno víš?“ divila se Ivanka.

„Vše mám jen vyčteno,“ uspokojil ji Martin. „Ale ze všeho toho mi vyplývá, že záleží na šikovním houslaři, který umí vybrat pravé dřevo a spojit to vše dohromady, aby mohl vzniknout mistrovský nástroj.“

„A musí jistě mít své tajemství výroby, aby mohl být tak dobrý, jako třeba kdysi pan Stradiváry,“ dodala Ivanka. „A k tomu musí vědět, kde roste to správné dřevo. A proto jsme dnes tady. Myslíš, že právě na Javorce rostlo tak vynikající?“

„Ať rostlo nebo nerostlo, pro nás z toho plyne, že prvotní součástí kouzla, které plyne z hudby, alespoň houslové, je právě v lese. Možná, že jsme právě v místě, kde javorové dřevo zazpívalo.“

„Javorové i smrkové,“ doplnila Ivanka. „A když k tomu přidáme rozsypané kousičky mé duše...“

„Rozřezané na špalíčky...“ pokračoval Martin v ironickém tónu rozhovoru, „tak takové housle musí být super dílo.“

„Takže počátek všeho, co může působit radost – samozřejmě s přispěním muzikanta – je vlastně v přírodě, a v našem případě v železnohorských lesích.“

„Také v našich lesích...“ upřesnil Martin.

„Dobře,“ přisvědčovala Ivanka, „ale také to chce přece šikovného houslaře, který ten nástroj vybuduje... Musí to být zdlouhavá cesta, než zatleskáme virtuosovi na koncertě. Nejdřív dřevo – vlastně různé druhy dřeva – , pak jeho zpracování, lepidlo, co ještě?“

„Lakování – i to má prý velký význam na kvalitu zvuku. Řekl bych, že každý nástroj je zcela originální, jiný, tak jako my lidé jsme nezaměnitelní.“

„Hrála jsem pár let na housličky,“ svěřila se Ivanka. „Ale dnes už bych se svým výkonem neobstála. Chce to jen cvičit a cvičit...“

„Plno dětí toho zanechalo. Ale rozhodně housle, nebo dnes ve velké míře zobcové flétny, znamenají významný krok pro vnímání hudby, pro pochopení základů...“

„Hele, Martine, Železné hory dávaly svým přírodním bohatstvím možnosti výroby různých zdrojů radosti a krásy, třeba taková výroba skla v Bradle vznikla na základě výskytu potřebné suroviny, a dalo by se vyjmenovat mnoho dalších...“

„Ale my sháníme především osobnosti, které dokázaly přírodních zdrojů využít,“ přerušil svou sboristku Martin.

„A byl nebo je tady nějaký houslař?“ zněl Ivančin logický dotaz.

„Tak poslouchej. V Hlinsku žila rodina **Prokopů**, výrobců houslí. Má to dlouhou historii. V 19. století ničily často požáry dřevěné domy a majetky, hasičské sbory nebyly ještě příliš zformovány, a tak se stalo, že Prokopovům při obrovském požáru Hlinska zůstal od domova jen dveřní zvonek. A tak hledali štěstí jinde a přestěhovali se do Chrudimě. V dnešní Štěpánkově ulici, tehdy se myslím říkalo Na Podsíni, koupili dům, rozšířili ho o výrobní prostory a začali podnikat. To bylo ještě koncem 19. století. Ve 20. století už bychom našli prosperující firmu spolupracující s jinými významnými houslaři. V prodejně s nápisem U Města Paříže bychom našli nástroje všeho druhu. Firma se postupně rozšířila do nově postaveného objektu nad nádražím. Podrobnosti o obchodech a vývoji si nepamatují, ale osud firmy se podobal všem chrudimským podnikům té doby. Přišla válka, v novém státě se projevila světová krize a pak druhá světová válka. Co následovalo později, je dobře známo. Znárodnění, spolumajitelé firmy Ladislav a Bohumil se dostali do vězení, materiál pro výrobu byl zničen. Nevím, jestli dřevo bylo z dovozu, ale jistě i z domácího prostředí. Při domovní prohlídce nakonec přišel všechn materiál nazmar. Jednu zajímavost jsem nedávno četl v inzerátě popisujícím housle k odkoupení – Prokopky z očkovaného javoru, což je jeden

z mnoha druhů tohoto dřeva. Jaký druh rostl třeba tady? Byl využíván uvedenou chrudimskou firmou zdejší železnohorský materiál?

Po tvrdých zásazích do činnosti firmy se výroba houslí a ostatních nástrojů do Chrudimě už nikdy nevrátila. Domovní prohlídky a zničení materiálu nepochybně znamenalo i zásah do duší lidí. Ti, kteří svým zaujetím a pilnou prací chtěli přispět k šíření radosti a krásy, tedy pocitů, které obohacují podstatně náš život, byli potrestáni. Práce více generací zničena. Jen tak si kladu otázku: Proč? Proč i jinde?“

„Protože každý dobrý skutek musí být po zásluze potrestán,“ odpověděla Ivanka známou hořkou formulací.

„A co stojí za všemi takovými činy?“

„Závist. Obyčejná lidská závist – ať je to mezi jednotlivci, či skupinami lidí, případně národy. Přeroste-li v sílu, je schopna ničit. Chybné pojetí učení o rovnosti lidí. Pravda, jsme si všichni rovni před Bohem, jako občané, prostě jako lidé, ale jsme rozdílní ve své výkonnosti a úmyslech. Závistivci nikdy nezávidí tu práci, to přičinění, ale až její výsledek.“

„Krásná definice závisti,“ souhlasil Martin s Ivančinými slovy. My ale chceme v našem programu přinést něco, co člověka povznášá z jeho malosti. Připomínka generací rodu Prokopů by určitě neměla chybět. Nějaké houslové sólo by se také hodilo.“

„Na mně to ale nechtěj,“ bránila se preventivně Ivanka. „Můj výkon by určitě vyzvedl některé lidi ze sedadel.“

„Nic takového nechci. Určitě by nás nějaký mistr jako host neodmítl. A kdyby se všichni návštěvníci po jeho výkonu zvedli ze sedadel, aby ocenili jeho výkon, to bychom jistě přivítali.“

„Čeká tě pěkná fuška, dát ten náš program dohromady. Ale proto se na něj čím dál víc těším.“

„Vzdáme hold naší krásné přírodě, našim malým horám,“ prohodil vzletně Martin. „A lidem, kteří jsou schopni žít bez závisti.“

„Tak to nevím, jestli někoho najdeš,“ zněla skeptická odpověď. „Nevím, jestli bych mezi ně patřila.“

„Malá závist, která nikomu neškodí, je určitě v každém z nás. Jde jen o to, jestli s ní dokážeme bojovat a nenechat se jí ovládnout.“

(Ukázka z připravované knihy „Příběh ze Železných hor“)

- **Kdykoli odchází z divadla, něco si odnáší. Nejčastěji cizí peněženku.**
- **Nedostávalo se mu slov, tak si je vypůjčil od Shakespeara.**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

RÁNO S BOSOU ROSOU

Uctěno budiž každé nové ráno
které je nám přáno
Ráno s rorýsi Ráno s rosou

Vykročme nohou bosou

ODRAZ OBRAZU / OBRAZ ODRAZU

Snad někdy spatříme pokojný obraz
spanilých panen loupajících mandle
nebo alespoň jeho zřetelný odraz

v zrcadle

Dnes ještě ne Dnes ještě ne

Je podivné že Mammonides dával
před hvězdami přednost vzteklým
psům
před poezií stupidním úředním
dopisům

Až zmatené lidstvo moudrosti
dosáhne
noviny udělají stop bulvárním
hanopisům
a dají přednost veršům

HLAVNĚ ABY U TOHO BYLY DĚTI

JAROSLAV JONÁŠ

Ráno jsem byl na poliklinice, kde mi brali krev, a protože jsem před odběrem nesnídal, vstoupil jsem do Mléčných lahůdek hladový. Postavil jsem se do fronty a očima vybíral z množství pochoutek ve skleněných vitrínách. Potvrdila se mi stará známá pravda, že se potraviny nemají nakupovat s prázdným žaludkem. Zpoza skla se na mě usmívaly chlebičky se šunkou, s vajíčkem, nudličkové se

VYHASLÝ KRB

Vyhaslý krb nevydal úlomek světla
neznalost netečných hnětla
sršni v tísní klenutých krovů

U pramene lom bez něžnosti kamene
řeka do slepého ramene
listoví větví bez ptačího zpěvu

Šedovlasá žena u otevřeného okna
ve staříckém kalendáři četla
o pokojné době prosté hněvu

KRAJINA S VIOLAMI

Krajina vysněný ráj
kraj vedle háje háj
na violy v háji hráli

Žádní ženci v žírném kraji
ale všichni naslouchali

ze sbírky **Ráno s bosou rosou**, vyšla
ve vydavatelství **PERISKOP 2020**

salámem, s debrecínkou, smaženky, studentské řízky, saláty všeho druhu... A já jsem měl chuť na všechno. Nakonec jsem silou vůle zkontrolil svoje vášně a koupil jsem si jenom vaječný řízek na velkém krajíci chleba. Byl posypán pórkem a cibulkou, ozdoben proužkem červené papriky a plátkem rajčete. Sbíhání slin v mých ústech nabralo sprinterské tempo. Usedl jsem k jednomu z nízkých dřevěných stolků, které stojí u prosklených stěn *mličnáku* snad odjakživa, a s chutí jsem se zakousl do své lákavé pochoutky.

Za sklem dopadaly sluneční paprsky na bronzovou sochu inženýra Kašpara a ruch na třídě Míru pomaličku nabíral na síle. Jméno té ulice, poněkud nadneseně pojmenované třída, má vývoj typický pro důležité ulice ve všech českých městech. Původně, tedy od 16. století, se jí říkalo Horská cesta na předměstí dluhém, protože se po ní vyjíždělo do Kutné Hory. Toto praktické označení jí vydrželo zhruba 300 let. Až v roce 1874 byla přejmenována na Královskou třídu. Stalo se tak na počest císaře Františka Josefa I., který se svou chotí Alžbětou, zvanou Sissi, v tom roce město navštívil. Tím bylo jméno ulice zpolitizováno. V roce 1916 se stala třídou císaře Karla a v roce 1918 třídou Wilsonovou. Za německé okupace městští radní kupodivu prosadili opět nepolitický název Na Zeleném, ale hned v roce 1945 byla nazvána třídou Maršála Stalina. Jako Stalinovu třídu neboli *Stalinku* si ji pamatují z dětství. Od roku 1962 se jmenuje třída Míru, protože vedení města zřejmě právem usoudilo, že mír nepodléhá kultu osobnosti a že si proti míru nedovolí nic namítat ani ti největší váleční štváči, kteří vždy volají po válce ve jménu budoucího věčného míru. Já také proti míru nic nemám, přesto občas místo na třídu Míru dodnes chodím na *Stalinku*.

Dožvýkal jsem poslední sousto a došel jsem si k pultu pro hrnek čaje. Zatímco jsem louhoval sáček v horké vodě, uvědomil jsem si, že Mléčné lahůdky si drží svůj sortiment a vzhled od mého nejtělejšího mládí, snad dokonce od třicátých let minulého století, kdy byla budova pro potřeby Rolnického družstva postavena. Je to v okolí naprostá výjimka. Tam, co je spořitelna, bývala kavárna a vinárna Corso, dnešní Ruský obchod odjakživa býval trafikou. Nejvíce se mi vždycky líbil Baťův obchod obuví. Na dálku svítil bílým obložením, obrovské skleněné výkladce byly obroubeny lesklými chromovými rámy stejně jako stříška nad nimi. Na celkové eleganci nedokázala prodejně ubrat ani smutná šedivost minulých dob, kdy se tam i nadále prodávala obuv, ale Baťovo jméno už nenesla ani ona, ani prodejna. Dnes se tam místo bot prodává drogistické zboží firmy Teta, ale typickou prvorepublikovou eleganci si obchod drží stále. Změnou sortimentu prošla i většina obchodů kolem dokola. Snad jenom parfumerie je výjimkou...

Usrkl jsem horkého čaje a málem jsem si opařil patro. Michal jsem lžičkou nápoj a pozoroval dva malé kluky, honící se kolem úzké a mělké nádrže s několika vodotrysky. Dlouhá nádrž je na dvou místech překlenutá betonovými můstky bez zábradlí, je to místo pro honičku jako stvořené. Matky obou chlapců seděly na

lavičce pod nevysokými javorovými kultivary a klábosily. Škodolibě jsem čekal, kdy některý z výskajících kluků na můstku uklouzne a plácne sebou do vody, ale nedočkal jsem se. Ale zklamání jsem necítil, spíš jsem oceňoval šikovnost obou kluků. Vzpomněl jsem si na dobu, kdy jsem byl tak v jejich věku, no, nejspíš o pár roků starší. Tehdy město právě na fasádě nad Mléčnými lahůdkami instalovalo světelné noviny, takový dlouhý panel se svítícím textem ubíhajícím zleva doprava. Občas je něco podobného ve vyšší technické verzi vidět i dnes, ale tenkrát šlo málem o zázrak, který byl prezentován jako jeden z mílových kroků, kterými doháníme Západ. První spuštění světelných novin bylo dlouho předem oznámeno v místním tisku i v *hradecké drbně*, tedy v rozhlasu po drátě.

„Jarko, vem děti a běžte se podívat,“ pravila tenkrát moje matka otci. „Budou mít zážitek na celý život.“

Otec vzal mě, sestru a sousedovic Vaška a šli jsme procházkou na *Stalinku*. Naproti *mlíčňáku* se shromáždil početný dav zvědavců. Ve stanovený čas všichni se zvrácenými hlavami sledovali panel světelných novin. Když se v něm rozběhla zářící písmena, dav překvapením zahučel, jako když mocně fouknete do skomírajícího ohně. Sice jsem už uměl číst, ale text tehdy probíhajících zpráv si vůbec nepamatuji. V době, kdy se *cesta Horská na předměstí dluhém* jmenovala Stalinova, šlo však zcela jistě o informace předvídatelné. Pozitivní z domova a spřáteleného zahraničí a negativní z kapitalistické ciziny. Tak v té době fungovala vyváženost zpráv.

Napil jsem se už trochu zchladlého čaje a z úvah mě vytrhl ostrý ženský hlas od vedlejšího stolku:

„Tak chceš se rozvést, nebo ne?“

Nenápadně jsem se ohlédl. Majitelkou toho panovačného hlasu byla starší korpulentní dáma s neslušivým tmavě zrzavým přelivem. Držela u ucha mobil a evidentně hodlala okolí obšťastňovat svým hlasem i nadále:

„Musíš ho prostě nějak vyprovokovat, aby po tobě šel!“

Usrkával jsem čaj a přiznávám, že hovor otylé zrzky mi nebyl příjemný. To musí hulákat na celou prodejnu takové intimnosti? Snažil jsem se neposlouchat, ale to dost dobře nešlo.

„Co já vím, ty ho přece znáš líp než já. Vždyť s ním žiješ přes deset roků.“

„Nebudu ti radit, ty ho znáš, ty musíš vědět, co ho vytočí! S tím malým to je blbost, tím ho po deseti letech manželství nenás...štvěš. Musíš vymyslet něco lepšího.“

Rozhlédl jsem se po mlíčňáku, jestli někde opodál není volné místo, kam bych si mohl přesednout. Nebylo.

„No, to už je lepší, to bys mohla zkusit. Hlavně mu to musíš nandat naplno. A stůj blízko, aby na tebe došáh rukou.“

„Co? To víš, že to asi bude bolet, ale musíš něco obětovat, to se nedá nic dělat. Chceš rozvod? Chceš, tak to snad vydržíš. A říkám ti, hlavně aby u toho byly děti, ty ti to pak musej všechno dosvědčit.“

„No jasně, ale to je vedlejší, to až potom. Hlavně aby u toho byly děti.“ Sebral jsem svůj hrníček, přemístil jsem se na druhý konec *mlíčňáku* a vestoje pomalu dopíjel chladnoucí čaj. Zdálo se mi, že nějak zhořkl. Matročin hlas doléhal až sem, ale ne už s takovou intenzitou. Už jsem ho dokázal nevnímat. Dopil jsem, odložil hrnek na připravený servírovací vozík a skleněnými dveřmi s tlustým pochromovaným madlem jsem vyšel ven. Kluci už se kolem vodotrysků nehonili a na lavičce místo jejich matek seděl starý pán v hnědém manšestrovém saku. Vyhříval se na sluníčku, pozoroval tryskající proudy vody prosvětlené jeho paprsky a vypadal zamyšleně. Netroufám si odhadovat, co se mu při pohledu na ty nepravidelně pulzující vodní sloupce honilo hlavou. Já jenom vím, že jsem si cestou domů připadal starý a zklamaný. A že jsem se, bůhvíproč, musel nějakou chvíli vyrovnávat s pocitem, jako bych byl před chvílí podveden.

EVA ČERNOŠOVÁ

SETBA

Pole jsou zorána
v náruči podzimu
Obnažená země
už čeká na zimu
Pluhy jsme ztratili
orače pohřbili

Kdo přijde sít?

ZA BRANOU

Za branou prázdnou
horda už dávno v síni
Nasycena
Jen koní ržání
k ránu tvou paní
Probudí

LETO-KRUHY

Dřevo zas dýchá pod rukama
jednoho z nich
Zas živá touha je mu dána
kde byla míza
ve větvích
Pod silnou paží
srdce stromu tepe
A dávný příběh ožil
který jak on
i děd jeho děda
prožil...

VPÍŠU SE

Vpíšu se
do tvých řas
Vezpívám
ve tvůj hlas
Do rána
zapomeneš
Ty dlouhé roky
studu
Já v tobě
s tebou
budu.

VZPOMÍNKA

Ves ještě pamatuje
vůni jejích koláčů
sotva vytažených z pece
A čajdu mladé hrnčířky
s růžovou pletí
a jiskřivýma očima
I štiplavé obláčky
z dýmky starého ševce
který ty koláče z hlíněné mísy
Ochutnal

SVATEJ

LUBOMÍR MACHÁČEK

Pijavka měla tělíčko subtilní a tetelivé jako vážka, chodila vzletně po špičkách a někdy se také vznášela. Když ji v lágru drželi chlapi v náručí, byla lehčí než kriminálníkův sen. Teď však seděla na pelesti postele naproti dědkovi a ten jí vysvětloval svůj velkolepý plán. Za mnohé mu vděčila, jenomže dneska se jí jeho nabídka zrovna moc nehodila. Však také hubatila.

„To si to nemůžou udělat sami?“

„To víš, jebačka je jebačka,“ zašklebil se dědek. „Ani za tři papíry,“ pokusil se smlouvat.

„Kde by na to ti pacholci vzali? A večer je bezva kino. Angelika!“ uvažovala nahlas, nakonec se ale nechala umluvit a zeptala se nadšeně: „Kolik jich vlastně je?“

„To zvládneš. Čtyři a svatej Stáník.“

„Ten? Není nějak moc vostrej?“

„Ráno ho chlapi zase přefikli... Bude jako koťátko. Mám dojem, že neměl ještě vopravdickou ženskou. Jestli mu nepodříš, máš ho na svědomí. Je to dobrák.“

„Prej vobtáh nějakou malou holku.“

„Možná jo, možná ne, teď má ale prdel fialovou.“

„Nesedí von tady náhodou za voňavej pšouk?“ řekla posměšně Pijavka, vyklobala se z postele, sklouzla na ruměnou podlahu plnou hydrovosku a shodila před dědkem modráky. Měla dlouhé, štíhlé, alabastrové nohy, stvořené jako pro líbání. Pijavka nabídla cukrátku nějakému Švédovi a byl v nich holt uspávací prášek.

„Jo, Stáník chce trpět a skrz utrpení se vykoupit. Těm buranům je to ale jedno.“

„A já ho mám postavit na nohy? S tím mně běžte někam...“

„Potřebuje nadupanou ženskou, žádnou stínohru. Nabízím ti čtyři papíry,“ přidal dědek vemlouvavě a neprodleně dodal, že v dámském apartmá nemůže dlouho vykecávat, za chvíli přijde Otesánek, a to by byl velký malér. „Tak co, plácnem si?“

„No jó,“ protáhla Pijavka obličej a vložila svou jemnou, malou ručku do svařštělé tlapy dědka. „Že ste to vy. Já bych si to chtěla ale zkusit spíš s váma.“

„To já taky. Víím, že si hýčkáš ten kopeček mezi nohama jako miminko v kólibce,“ zabrblal zjihle dědek, naklonil se k ní a štípnul ji uličnický do hýždě, až vypískla. „Tak v půl devátý, přijdu si pro tebe k plotu. Tady je záloha,“ řekl a vyndal z kapsy tisícvku.

„Až budu mít salun, dědku, tak vás pozvu na hopsandu“ opáčila Pijavka, ale stařec už spěchal zpátky na koupelnu, aby tam dokončil rozdělanou práci.

*

Kriminál s večerem utichl. Jenom snad na režimu, přilepeném k lágrovému korzu jako vosí hnízdo, vzrly čas od času dveře, to když si strážný odskočil někam zatelefonovat nebo si šel dát šluka. Většina odsouzených i bachařů koukala onen sobotní večer na televizi. Ostatně s tímhle Pijavka předem počítala. Službu u domovních dveří na ženském bloku hravě uplatila, proplížila se zadem mezi očima kamer a zamířila k plotem obehnanému území muklů. Tma byla studenější než psí čumák a nezteplila ji ani světla lamp, jež chaoticky poletovala jako somnambulní brouci mezi baráky.

Pijavka rozehrála stíny. U plotu údržby na ni čekal dědek.

„Doufám, že ses rozcvičila. Musíš bejt hotová do desíti, pak chodí štára.“

„Nedělám to snad poprvé,“ odsekla a proklouzla otvorem mezi plechy.

Cimříčka pro lásku byla útulná a svítíl do ní měsíc. Skromňoučká výbava by nenechala náhodného návštěvníka na pochybách, k čemu čas od času slouží. Dvě deky, šest zvalchovaných matrací, v rohu stůl, pár židlí a smaltované umývadlo s kýblem vody hovořily dost jednoznačně. V průběhu dne v ní sídlil účetní, ten ji za mírnou provizi půjčoval. Po troše lásky a pohlazení toužili v údržbářské čtě mnohem víc než ti čtyři, co ráno laškovali se Stáníkem. Tuhle akci však svolal dědek jaksi mimořádně a teď mu běhal mráz po zádech, jestli všechno dobře dopadne.

Prvního chtěl Pijavce podstrčit Stáníka, jenomže chlapi tvrdě odmítali, pořadí mezi sebou si už dávno určili a Svatej prý půjde až naposledy.

Také na území údržby dnes vládla Angelika a z kýčovité zařízené kulturní místnosti sem občas dolétla nasládlá hudba a vzrušené hlasy plné vášní, předznamenávající náležitou atmosféru. Cirkulárku tentokrát nebylo třeba na dílně pouštět, nikdo neprosil ani neječel. Dědek vybral zbytek peněz a uvážlivě rozpočítal čas. Teprve potom si zapálil spokojeně cigáro, sedl na chodbě na lavici a báníl. První nastoupil Fanda a využil plně dvacet minut, po něm Vlado a Starouš. Vlado byl

za pár minut venku a Starouš přihopkal s červeným pruhem přes papulu. Patrně koupil od Pijavky facku za nějaké sprostáčky. Když zapadl dovnitř Dálava, dědek se zvedl a odkvačil pro Svatýho.

Stáník seděl v liduprázdném pokoji u stolku a něco psal. Sotva se dědek objevil, bezděčně sebou škubl, už už se chtěl zahlásit, ale pak se tomu pohybu posmutněle rozesmál.

„Stáníku, dělej, máš volno. Namazal ses aspoň pitralónem?“ Stáník složil list papíru, strčil ho do kapsy a rozvážně se zvedl.

„Myslel jsem, že jde jen o žert,“ popotáhl.

„Jakejpak žert. Ráno to taky nebyl žert, nebo jo? Mazej, Pijavka se už rozdechává,“ popíchnul ho dědek a vystrnadil Stáníka ze dveří. Celou cestu po chodbě pak šel vedle něho, aby si to snad ještě nerozmyslel. Před kumbálem mu položil ruku chlapsky na rameno a postrčil ho dovnitř.

*

Pijavka cucala nějaký bombón, ležela přitom na matracích napůl zahalená cípem vojenské deky, s jednou nohou nataženou a druhou pokrčenou, a ta pokrčená noha se mírně kývala jako vějíř madam Butterfly. V místnosti panovalo přítmí, lampičku v rohu na zemi kdosi přidusil proděravělým kloboukem. Stáník udiveně pozdravil.

„Tak ty seš ten hodnej na děti? Prej ti říkají Svatej?“ natáhla po něm ruku a Stáník zaváhal, nakonec rozpačitě přikývl, natáhl k Pijavce také ruku a postoupil pár krůčků k ní. Když se jejich prsty dotkly, rychle ji oddálil. „A proč... proč ti říká...“

„Protože mám rád lidi,“ přešlápl.

„Vážně. A co to schováváš v kapse? Že bys ho měl tak velkýho?“

„Básničku. Nazval jsem ji Lidi.“

Pijavka se na okamžik zadumala, ale název jí nic neřikal.

„No co stojíš? Shod' to ze sebe, můj čas je drahej,“ klekla si před něho a objala ho kolem pasu.

„Jmenuju se Stáník,“ zafuněl.

„Jak chceš tu mrndu, Stáníku? Chceš eifelovku nebo velblouda uchem jehly?“ usmála se na něho mile a přežehlila mu prsty poklopec. „A dělej, budem zavírat. Za chvíli tu sou černý gumy.“

Stáník skousl rty a zimničně se před tou diamantovou horou, kterou měl zdolat, otrásl. Potom vzal hebce do dlaní Pijavčinu bradu a řekl: „Já už jsem jim odpustil a tobě taky.“

„Dobře, přešli tě, vím, ale honem, svlíkni se.“

„Ani trochu se na tebe nezlobím...“

Pijavka, která až dosud vábivě vrněla, strnula. Postavila se, shodila nohou klobouk z lampičky a nahá, tak jak ji pánbu stvořil, se dlouze zahleděla do Stáníkových očí. Ten její pohled opětoval, ba ani nemrknul.

„Seš normální, kreténe?“ zakroutila hlavou. Chtěla k tomu ještě něco peprného dodat, když vtom dědek zabušil na dveře.

„Pijavko, u brány se to třese, padáme.“

„Srabe!“ opáčila k Stáníkovi a začala na sebe navlékat šaty. Vzápětí rychle zhasla lampičku, vytáhla roletu a zkoušela vyskočit na parapet okna. Vstupní ocelové dveře brány opravdu řachly a za chvíli bylo slyšet, jak služba na bloku scvakra podpatky a podává hlášení.

„Tak mi pomoz“ zabreptala Pijavka, která se nemohla na okno vydrápat. Cítil vůni ženského těla i teplo, které se do něho přelávalo. „Děkuju,“ špitla Pijavka, když byla konečně nahoře, a ještě než seskočila, položila Stáníkovi na rameno ruku: „Měls to říct předem, že nešoustáš.“

„A co tu básničku?“ vyhrkl Stáník, ale neodpověděl. Chodbou zabublaly kroky. Neklidná ruka strážného sáhla po klice najisto a nedočkavě. Stáníka oblilo zářivé světlo. Bylo tak intenzivní a opojné, že musel před ním mhouřit oči.

„Hledme, Svatej! Ty prej máš rád děti,“ prohodil Otesánek. Na dohodě se mu houpala černá Guma a blyštivá klepítka. „Copak jsi nám tady zase vyváděl, chlapče?“ obrátil botou deku a kopl do matrace. Z plstěné houně se vylouply bílé Pijavčiny kalhotky. Na puškvorcové hladině dek zářily jak náhle se rozvinuvší květy leknínu. Stáník zarputile mlčel. Strážný se obrátil, vystrčil z místnosti vylupané hlavy muklů, přibouchl dveře, rozmarně provlékl kalhotkami pendrek a zvedl je do úrovně Stáníkových očí. „Úchyláku! Ty vlastně pokračuješ v tom, kvůli čemu tě zašili,“ dodal a koutky úst mu teatrálně spadly. Stáníkovi zjihly oči, znejistěl, vzápětí se však vzmužil. Ze rtů mu vyklouzlo to, po čem v skrytu duše tolik toužil, slovo se stalo skutečností.

„Udělal jsem jí to za tu dobu třikrát a eště by si dala. Ta jela jako drezína,“ vydechl.

„Říkáš, jak drezína?“ pokýval hlavou strážný a na oko se zachmuřil. Potom se jeho pěst mihla vzduchem a zasáhla Stáníkovu bradu. „Dobře, zítra si o tom promluvíme,“ podotkl Otesánek, zhasnul světlo a potichu za sebou zavřel dveře.

Stáník ležel na zasviněných erárních matracích, a jak měl natočenou hlavu k oknu, hleděl rovnou do měsíce. Tělo mu prostupovala nepopsatelná úleva. Nevěděl proč, ale napadlo ho, že příště bude všechno jinak. Cítil se čistý jako měsíc. Tak bílý, tak neskutečně zářivý...

- Pošta začne přepravovat také osoby. Poplatek bude stanoven podle rozměrů.
- Stojí psáno: Milujte se a množte se. Ale jde to i bez lásky.

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

PAVEL FRYDRYCH

DEGRADACE KRAJINY

- a. regulace toků
- b. rozorávání mezí (kolektivizace)
- c. paneláky
- d. sklady, dálnice, překladiště...
- e. solární elektrárny

*stádo krav koexistuje vedle netečnosti solárních panelů
život vedle strnulý smrti & strnulá smrt tvářící se
že existuje pro život a nad tím vším je nebe ráno
zlatý a měděný a opatrně pokládá svoje barvy na
usychající trávu v pangejtech*

LOUČENÍ S BRUGGAMI

*představ si nebe a moře a linku horizontu kdy nepoznáš co je co
představ si tající první sníh a líně se převalující vodu
představ si sedící kavku na špičce keře u mostu a proti ní se rýsuje průjezd
do zahrady s platanem
představ si vycházející slunce v bezvětrí který se na chvílku zastaví aby sis moh
tohle megalitický divadlo patřičně vychutnat
představ si loučení kdy víš že toho člověka už nikdy neuvidíš
představ si tu ulici kdes poprvé uviděl zázrak osychajících dlažebních kostek
představ si noční oblohu když usínáš vysoko v horách a celý to nebeský monstrum
se před Tvými očima začne měnit získává třetí rozměr kterej je
pro lidi z města neznámým zážitkem
představ si že stojíš na vrcholku duny a křičíš slova proti slunci
představ si postel a okno a skříň svého dětského pokojíku
představ si sám sebe za dvacet let
představ si...*

*z města zůstala jenom silueta tří vysokých věží a vzpomínka
na zamyslenou tvář Panny Marie která na chvílku zapomněla
na dovádějící dítě na svém klíně anebo uviděla naši budoucnost
a posmutněla*

*protože... ale každá zeď jednou prostě
spadne a zůstane po ní jenom hromada suti ale zeď zůstane
v paměti místa pohled svatý Bohorodičky se mi vytetoval na
oční pozadí a nejspíš se ho už nikdy nezbavím*

*představ si město který žije protože chce
představ si že stojíš na kraji cesty a čekáš až se dálka před tebou
otevře
představ si horizont moře a stoupající oblohu
představ si první kroky dítěte a jeho první slova
představ si...*

BRUSEL – VEČER

*narudlý nechtěný zapadající zvýraznilo siluety
industriální zástavby a hranatých věží moderních
výškových budov v klesající ulici
zůstaly zbytky světla táhly se jako tér nebo med a určovaly
vlastní souřadnice osobních singularit světlo se
vleklo podél černýho asfaltu odtrhávalo
si kusy svého těla a nechávalo je odhozený kolem
odpadkových košů mrouskajících se koček a lidí
posedávajících před kavárnou oproti důstojnosti
platanů tady nabízí špičatost akátů než se stihnu
vrátit ze záchodu zmizí i ty poslední odumírající
zbytky světla nejspíš pohlceny středem osobních
černých děr nebo je pozřely kočky & bezdomovci*

z kanálů se zvedá smrad

UMANUTÝ MILENEC

MILAN DUŠEK

Anotace

V začátku příběhu kriminalisté z Újezda pod velením kriminálního komisaře Josefa Béma došetřují nový incident místního podnikatele Vojtěcha Pajchla po jeho propuštění na kauci z vězení. Odehrává se v bývalém okresním městě Újezdu, Houkovu, Kyšperku a v obci Šedivec, kde před deseti lety došlo ke dvojnásobné vraždě tamní občanky a jejího o pět roků mladšího milence. Tehdy byl za pachatele označen manžel, po němž se marně pátralo. Teď v Šedivci došlo k nočnímu znásilnění Veroniky Matějíčkové pachatelem s maskou Mikuláše, které se svou brutalitou vymykalo z obvyklých případů. Navíc se za denního světla zjistilo, že kdosi unesl jejího ještě ne tříletého syna Fanouška. Řešení případu se postupně komplikuje, přibývá podezřelých, je třeba ověřit veškeré možnosti a vybrat tu správnou. Nakonec tomu napomůže jeden z dosud podezřelých. Ve snaze, aby se

očistil, pátrá na vlastní pěst. Navede kriminalisty k muži, který jim dosud unikal a neváhal zastřelit svého komplice, aby nepromluvil.

První kapitola

Krátce po osmnácté hodině usedl v restauraci u stolku s cedulkou označující rezervaci. Stál v rohu místnosti a byl od něho přehled po celém prostoru včetně vchodu zvenčí i z kuchyně. Předstíral pečlivé čtení menu z jídelního lístku ve tmavě zelených deskách z umělé hmoty s výrazným logem podniku Fazole, který mu přinesl osobně majitel motorestu, šaramantně vyhlížející šedovlasý pán po padesátce, oblečený ve tmavém obleku s cihlově červenou kravatou v bílém límečku košile. Hned po jeho odchodu věnoval pozornost dvěma hostům nacházejícím se v místnosti. Vždycky dbal na to, aby věděl, koho má ve své blízkosti a snažil se odhadnout, co od něho může očekávat. Šlo o v něm zakořeněný zvyk, který měl v sobě po letech v branži, v níž se už po léta pohyboval, prostě musel být vždy a v každém prostředí připraven příslušně zareagovat na případné nebezpečí.

Na těch dvou neshledal nic, co by jej znepokojilo. Jednoho vídal celkem pravidelně při svých návštěvách. Podle vstřícně sdílného majitele motorestu šlo o rodáka ze Šedivce, který se toužil stát starostou obce, a když ho spoluobčané odmítli, vydal se na dráhu okresního funkcionáře v Újezdu. Zanedlouho po převratu raději zvolil předčasný důchod, vrátil se do rodné chalupy a jakoby ztratil zájem o dění kolem sebe. Do nedaleké hospody u zastávky autobusů, spíše pivnice, kde sedávají místní, nejde ani náhodou, tvrdí, že je tam pro něho příliš hlučno, večery tráví u nich, neutrousí zbytečné slovo a snad ani neposlouchá, o čem se mluví, myšlenkami je někde jinde, vypije tři čtyři piva a zmizí. Druhého tam spatřil poprvé, ale nepřipadal mu nebezpečný. Už podle té netrpělivosti, se kterou držel v ruce peněženku a sledoval očima majitele, který večer kasíroval. Nejspíš jel kolem a přepadl ho nepotlačitelný hlad. Zaplatí a zapomene, že tu kdy byl. Jeho úsudek se vzápětí potvrdil, chlapík zavolal na obsluhu a otevřel peněženku. Vysázel na stůl bankovky, nad drobnými mávl rukou, zvedl se a opustil restauraci s dálkovým ovládním auta v ruce.

Po večeri se při sklence červeného kabernetu podíval na večerní zprávy v televizi, po předpovědi počasí se zvedl, vyšel zadním vchodem k autu zaparkovanému na vydlážděném dvorku za budovou motorestu. Zapálil si poslední cigaretu toho dne a opřený o svoji novou Mazdu 323 F ve stříbrné metalíze, kterou si přikoupil k černému Mercedesu, jímž dosud jezdil a byl s ním spokojen, ale před několika dny došel k závěru, že přišel čas, aby vozidla začal střídat. Člověka, který důsledně dodržuje své zvyky, si lidé snadno zapamatují a tohle by neprospělo k tomu, k čemu se tady chystá. Shlížel dolů do vsi a v myšlenkách zákonitě zabloudil k tomu večeru, kdy po nezdařené akci odbočil ze státní silnice a zastavil před

osvětleným vchodem motorestu Fazole, jenž dosud míjel bez povšimnutí, jako by si říkal, co taky hledat v nějaké díře s hororovým názvem Šedivec?

Jenomže tu ženu, která ho zaujala jako dosud žádná (a že jich už bylo!) snad proto, že se mu odvážně vzepřela, nedokázal pustit z hlavy. I když si za to v duchu nadával, své úmysly s ní oddaloval a opakovaně míjel Šedivec. Nebyl si jistý, zda tu událost nenahlásila a on se neocitl v hledáčku policie. Opatrnost se vždycky vyplatila. Když uplynul týden a nic, co očekával, se nedělo, uklidnil se, ale přesto zůstával ostražitý.

Tehdy mu vlastně nic jiného nezbyvalo, musel vyhledat přístřeší. Ten den odpoledne se náhle změnilo počasí, citelně se ochladilo a vytrvalý déšť neustával, naopak nabýval na intenzitě. Mohl se vrátit do Pardubic, kam nedávno přesídlil ze stověžaté matičky Prahy, ale musel by odložit, co už dlouho plánoval. A on jen nerad měnil své plány. Oknem nahlédl dovnitř a zjistil, že je tam prázdný, u pultíku jen postávala dívka kolem dvaceti, přes modré šaty sotva pod kolena měla elegantní bílou zástěrku, evidentně se sama nudila.

Co když jde o návnadu?

Už jednou se tomu musí postavit čelem!

Promočený až na tělo vstoupil do restaurace a zeptal se, zda mají volný pokoj. Měli. Ubytoval se, převlékl se do suchého, dole v restauraci pojedl a vypil horký grog, pak si nahoře otevřel svůj notebook, aby si přečetl dostupné informace, které na svých internetových stránkách poskytoval obecní úřad Šedivce. Ulehl a toulal se myšlenkami v letech minulých, než ho přemohl spánek.

Když se ráno po nočním lijavci probral, slunce už bylo vysoko na obloze. Nepamatoval, kdy naposled tak dlouho spal. Ještě mžourající přistoupil k oknu a nechtělo se mu věřit svým očím. Téměř celý Šedivec měl jako na dlani. Od Fazole terén poměrně prudce klesal až dolů k vysokému lesu, s ním samozřejmě i stuha úzké asfaltky, která se na třech místech rozvětvovala, aby poskytla přístup ke všem obydlím obce.

Podstatně déle trvalo, než zjistil údaje o osobě, o kterou měl eminentní zájem. Nejprve musel najít někoho místního, kdo by je byl ochoten poskytnout a pochopitelně o tom pomlčet. Kdo hledá – najde. Lehce nabytému oběživu odolá jen málokdo, ale je stále víc lidí, kteří si rádi přilepší. Zvláště když se tak děje na úkor někoho jiného. S tímhle druhem lidí měl své zkušenosti a věděl, jak si je získat.

Pak už se objevoval ve Fazoli stále častěji. Mimo sezónu býval jediným ubytovaným hostem a tak zanedlouho neměl problémy s personálem, šlo o rodinný podnik a opakovanými návštěvami a štědrým spropitným měl zanedlouho oproti běžným hostům četné výjimky. Mezi ně patřilo poskytnutí klíče od zadních dveří. Nebyl tedy pro něho problém, vytrazit se z motorestu uprostřed noci. Pochopitelně pěšky, vozidlo projíždějící nočním Šedivcem, by se brzy stalo podezřelým, zvláště kdyžby použil Mercedes.

Jeho noční procházky měly pokaždé stejný cíl: Co nejlépe zmapovat tu část obce, která ho zajímala, aby ho později něco nezaskočilo. Vidět a nenechat se vidět.

Kolem ženy se nic nedělo, ale kdo ví, jestli nejde o nastraženou past?

Vytýčený úkol se zanedlouho pro něho stal doslova posedlostí. Bylo mu jasné, že se s ním musí vypořádat bez ohledu na čas a prostředky, které vynaloží. Měl obojího dost, protože nikdy neměl problémy s tím, přisvojit si, co mu nepatřilo. Už dlouho byl jedním z těch, co jsou přesvědčeni o své výjimečnosti a domnívají se, že se na ně nevztahuje nic, co jiným je zakázáno.

Na zákony kašlal, jejich dodržování by ho brzdilo.

Detektivka vyšla ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí 2020

LIBUŠE ŠINDLEROVÁ

MILOSTNÁ I.

Tak to vždycky začíná – jedna mladá dívčina proutníkoví uvěřila, že teď bude jeho milá. Kupoval jí drahé cetky, nedbala, co mluví tetky... Nakonec jí řekl prepáč a jí zbyly oči pro pláč.

(V lepším případě!)

MILOSTNÁ II.

Jednou milý Amorek, v rámci řeckých báchorek, minul Venušin pahorek a dosedl na dvorek.

Ke své smůle před Mourka a ten sežral Amorka!

MILOSTNÁ III.

Líbal jsem ji na pažitě, chovala se odtažitě. Pak začala po mně bažit, ale vadil jí zase ten pažit. Vzal jsem si ji do bytu, léta vstává, lehá tu.

OPRAVNA LIDOVÝCH OMYLŮ

Nevěřte, že koláči živ je, kdo se otáčí!

Že komu se nelení, ten se válí v osení.

Ke žlabu vždy přikvačí jako první flákači!

ALZHEIMEROVSKÁ (ZE ŽIVOTA)

Brouzdám, brouzdám v zahradě v povznesené náladě.
Kopnu sem a kopnu tam, kafičko si udělám...

Teď se v mdlobách kácím, měla jsem být v práci!

ČESKÝ SEN

Zloději se rozhodli udělat si pohodlí.
Užívat si života je však pěkná rachota!
Aby měli šanci více, zakotvili v politice.
Místo, co by kradli, lžou, na víc už se nezmůžou.

OSMASEDMDESÁT DNÍ

IVA TAJOVSKÁ

Ukázka z připravovaného románu „Kluzký piedestal“, který volně navazuje na romány „Odpusť, že jsem se vrátil“ a „Hořící nebe“.

Vypíná sporák. Brambory budou nedovařené. Slévá horkou vodu a v oprýskaném kastrolu spěšně zamíchá omáčku. Už to nemůže odkládat. Nechce se jí. Ani tam, ani od nich. Máma ji probodává pohledem, ale nezeptá se. A bratr? Sleduje ji úkosem a ona stále neví, co si myslí a už vůbec ne to, co udělá. Obrací se na bok a přivírá oči.

Mirjana se dotýká hýbajícího se břicha. Dožaduje se, aby ho podepřela. Ale neví, co dřív. Ještě jim musí dát najíst. Nakládá jídlo do dvou talířů. Máma ztěžka vstává, a ještě než stačí odkapat omáčka z naběračky, bere jí ho z ruky. Usedá ke stolu. Do obličeje jí padají nedbale sepnuté, prošedivělé vlasy. Jí hltavě. Mlaská. Dohání dobu, kdy do sebe dostala stěží jen pár soust a sotva je v sobě udržela. Hrabe lžící po dně talíře. Rozklepaná ruka dokresluje kaňkami igelitový ubrus. Mirjana ho už nestačí utřít. Musí dát ještě najíst Draganovi. Pokládá plný talíř na stolek u jeho postele. Hovoří k jeho zádům. Už ani neví, jaké to je s ním mluvit a dívat se mu do obličeje. Dotýká se jeho ramene. Ospale zavzdychá. Ví, že nespál. Zatřese s ním.

„Jídlo,“ říká nahlas. Zavrtí se a něco zabručí. „Najez se, než ti to vystydne,“ zvyšuje hlas. „Posloucháš mě!?“

Přítáhne si příkrývku pod bradu a zakryje díry na sepraném tílku. Chystala se je večer zašít, teď to už nestihne.

„Já ti to už nebudu moct ohrát! Posad' se, ať zase neusneš!“ houkne směrem k posteli podrážděně.

Odebírá prázdný talíř ležící před ženou a vkládá ho do plného dřezu. „Mami, musím jít.“

„Kam?“ promluví konečně a zapálí si cigaretu.

„Však víš.“

Mirjana si přináší nachystanou tašku. Jen tak tak se jí daří dostat nateklé nohy do bot. Přehazuje přes sebe svetr. Je velký, pružný, ještě se jí ho daří zapnout. Vrací se pro hedvábnou šálku. Má lososovou barvu. Zjemní její ustaraný obličej a trochu zahřeje. Venku je nepřijemně. Tak chladné a deštivé jaro nikdo z místních nepamatuje.

Přeslapuje mezi dveřmi. „Teď se budete muset postarat o sebe sami. Je to na tobě, mami.“

Chce říct něco hezkého. Povzbudivého. Utrousit kousek dobré nálady a optimismu, i když už sama nemá z čeho brát. Nutí se alespoň do úsměvu. Ale místo toho další nápor bolesti počmárá její tvář křečovitou grimasou.

Ještě stále doufá, že jí něco řeknou. Žádá bratra nemluví a máminy oči patří prázdnému talíři. Bojí se je tu nechat. Musí.

Před domem se otočí a pohlédne do rozsvíceného okna jejich bytu. Stojí tam bratr a hledí za ní. Překvapená Mirjana se zastaví a zamává mu. Dragan si opře čelo o sklo a zvedne ruku. Je to unylý pohyb. Vzácny. Nečekaný.

Nejraději by se vrátila a objala ho. Ale další stah ji nutí pokračovat v cestě. Lituje chvíle, kterou teď propásla. Kdo ví, jestli se podobná příležitost, kdy se její bratr odváží zachovat se přirozeně, zase naskytne.

Nohy má, jako kdyby jí na ně přivázaly okovy. Říkali o ní, že má vznešenou, elegantní chůzi. Že se jen zlehka vznáší prostorem a nutí ostatní, aby k ní vzhlíželi. Bývala to chůze mladé, sebevědomé ženy. Teď je to ukoptěný, těžkopádný přesun. Míjí ji skupinka mladých lidí. Jsou hluční. Gestikulují a živě mezi sebou hovoří. Nejspíš si někde popili a pobavili se. Kdyby zítra nemohli. Po ulicích projíždějí autobusy a auta. Tma skryla dnešní škody a městský šum vytváří iluzi, že zde probíhá běžný život. Zabít a pokořit město není snadné. Mrzačit ano.

Blíží se osmá. Oblíbený čas. Přímý přenos nočního třeskutého ohňostroje vypadá v nejsledovanějších zpravodajských časech efektně. Před i za oceánem. Vzrušující podívaná z bezpečí pohodlných křesel, ve kterých se topí břicha pospaná drobečky z křupavých dobrot vhodných k televizi a ke skleničce.

To uspěchané malé si vybralo špatný čas. Další stah jí protne břicho. Proč si hrála na hrdinku a nezavolala si sanitku? Protože mělo ještě dva týdny čas? Sune se ke zdi, aby se opřela. Drobná žena, která jí míjela, se zastavuje. Její pohled ulpí na dmoucím středu Mirjaniného těla. Slabý svit pouliční lampy jí stínuje vrásky v obličejí. Na hlavě má šátek a v ruce ošoupanou látkovou tašku. Mirjaně připadá

jako zjevení. Tahle stařena se sem přece nehodí. Takové občas vídávala v horách a na vesnicích. Jejich tváře žalovaly na dřinu a těžké prožitky, ale vyzařovalo z nich smíření a jednoduchá moudrost. Možná k někomu přijela do bezpečí velkoměsta. Jako její máma. Než se svět obrátil vzhůru nohama.

„Vydrž, děvče,“ okamžitě zareaguje. Vede ji k nejbližší lavičce a běží k silnici. Mává. Vstupuje do vozovky. Zastavuje velké auto s nápisy. Babka se jim pokouší něco vysvětlit a ukazuje směrem k Mirjaně. Vystupují dva muži. Pomáhají jí nastoupit. Usazují ji mezi kamery, kabely a telefony. Něco jí říkají, vyptávají se, ale nerozumí jim. Ani oni jí. Opakuje jim název a adresu kliniky. Příkyvují. Jedou rychle. Troubí, ale vzápětí se zvuk ztratí ve zvuku varovných sirén. Auto ještě víc zrychlí. Mirjana zhluboka dýchá, aby zmírnila další nápor bolesti. Muž sedící vedle řidiče se k ní ustaraně obrací a povzbudivě usmívá. Dlouze k ní mluví, jako by mu mohla rozumět. Má příjemný hlas. Chtěla by se mu omluvit za vlhko, které jí začalo stékat po stehnech a které tu po sobě zanechá. Nemůže za to. Vzduch nese z dálky zvuky detonací. Noční světelný koncert začíná. Přilétající milosrdní andělé svolávají účastníky dnešního hlučného večírku.

Auto brzdí před klinikou. Je tam rušno. Muži překotně vyskakují z auta a pomáhají jí vystoupit. Podepírají ji. Nezmůže se ani na omluvný pohled. Stejně by ho neviděli, prostor se náhle ocitne ve tmě. Je vevnitř budovy. Ujímá se jí uspěchaná zdravotní sestra. Náhradní zdroje elektrické energie se neochotně pouštějí do práce. Ve vybraných částech budovy se rozblíká neklidné, úsporné světlo doprovázené vzdáleným ševelením generátorů. Ztrácí se v mnohem dravějších zvucích.

„Nebojte, to zvládneme,“ hladí ji sestra. Snaží se mluvit klidně, ale nervozita číší z každého jejího pohybu. „Doktor o vás ví, každou chvíli tu je,“ souká Mirjanu z oblečení. „Zničili nám další elektrárnu. Nebo trafostanici. Zaslechla jsem, že na to mají nějaký nový bomby nebo co,“ říká překotně sestra, protože má pocit, že když bude mluvit, dítě se ještě chvíli udrží v matce, dokud nepřispěchá doktor. Nechce tuhle mladou rodičku znepokojovat informací, že to tak hned nebude, protože na sále probíhá císařský řez.

Vyptává se jí, zjišťuje údaje a termíny, ale není ani čas, ani možnost je sepsat. Mirjana sténá. Pro zdravotní sestru přibíhá jiná, nahlas šeptá, že ji teď moc potřebují, přivezli další, snad i nějaké raněné. Ale ona ji přece taky potřebuje. A hlavně doktora. Kde je tak dlouho, copak je v mučírně? To malé se dere na svět moc brzo, nechápe, kam tak spěchá. Už se jí nedaří ovládnout. Křičí. Ale těch zvuků kolem je příliš mnoho na to, aby někoho přivolala.

Její roztěkanou pozornost přitahuje pomyšlení na mámu a bratra. Poprvé to musí zvládnout bez ní. Poslední týdny je donutili přivyknout si. Nepropadat panice. Věří, že jejich domov stojí na šťastném místě. Když se ozvou sirény, poslední dny si máma už jen zapálí cigaretu a civí směrem k oknu. Dragan se převálí na

druhý bok a přitáhne si příkrývku přes uši. Kouká mu z ní jen rozčuchaná, bílá kštica.

Náhradní zdroje energie si zablikaly. Všechno se v Mirjaně sevře. Napadá ji, jak dlouho mohou vydržet. A jestli tady mají dost nafty a benzínu, už minulý měsíc ve zprávách mluvili o tom, že je zničeno velké množství rafinérií a zásoby se ztenčují. Co když se nepodaří včas obnovit dodávku elektřiny do sítě? Při tom pomyslení ji zachvacuje panika. Křikem se snaží ze sebe vypudit bolest a strach.

To dítě je ještě moc malé, bude potřebovat ošetření, možná inkubátor, jenže nejdřív ho musí porodit. Ale přece by měla mít právo родit jako žena žijící na samém konci dvacátého století, a ne jako neandertálka ve tmě jeskyně. Možná ta na tom byla líp, nejspíš tam měla teplo a světlo od ohně.

Jako by tu myšlenku přivolala. Nejdřív se k ní z výšky donesl přibližující se hukot motoru. A pak kratičký kovový zvuk. Jako když malý předmět opouští velký a třením se s ním rozloučí. Prostor se zachvěje. Tříští se. Slábnoucí světla náhradních zdrojů zablikají. A pak pozvolna hasnou jako osvětlení v kině před hlavním představením. Ale není v promítacím sále, tady netichne šum v očekávání bezpečné podívání.

Prostor řinčí. Chvěje se. Teď už se Mirjana nemusí ovládat, může zase křičet naplno, její hlas se ztrácí ve skrumáži zvuků. Další nápor bolesti. A pak zaslechne tichouňké zaknkání. Je hodně blízko. Nahmatává to. Osahává. Je to drobounké. Vlhké. Choulí si ho na tělo.

Do nosu se jí dere prach sutě. Kouř ji nutí ke kašli. Vpovzdálí se objevuje světlo. Kolem něj je zmatek. Křik. Houkání. Estráda chaosu vítá další neplatící návštěvníky.

Světlo se přibližuje. Je oranžové, vyplazuje jazyky. Tlačí před sebou horko. Přitom to malé chladne. To ono by mělo brečet, ne ona!

Volá o pomoc. Jako všichni, které tuší ve své blízkosti, kteří můžou. Chce vstát, ale nejde to. Šátrá pod sebou, daří se jí nahmatat plátno. Přikládá ho na rozpálenou hruď, na které stydne život.

Její tělo je okradené o důstojnost. Krčí se pod tíhou bezmoci. Napadá ji, že by ženy neměly родit do světa, který jejich děti časem roztrídí do kategorií obětí, zabijáků a přihlížejících. Ale přírodní řád si žije symbióze s historií. Pevně svírá oště a není ochotný měnit zákonitosti. Jedinou rozmařilost si dopřává v inovaci kulis přízpusobujících se lidskému pokroku. Je bezohledný. Může si to dovolit, ví, že se mu ženy v žádné době nevezpřou a neohrozí tak koloběh bytí.

V blízkosti se ozve zapraskání a do mihotavého prostoru se dere chlad. Prohání se a prozkoumává místo, kde se ocitl. Zubatým otvorem nad ženinou hlavou poblíkávají hvězdy. Nejsou jasné, kouř je cudně halí do mlženého oparu.

Mirjana dýchá na tvorečka na svých prsou. Kéž by si ho mohla umýt. Prohlédnout. Poslechnout si hlasitý pláč silného novorozeněte. Ale ono stále nemá dost síly, aby roztáhlo křídla k životu.

A pak se v Mirjaně všechno vzepře. Zhluboka se nadechne a usazenýma očima pohlédne vzhůru. Asi zešilela. Z hvězdného průzoru se směrem k ní sápu ruce. Jsou dlouhé. Průsvitné a přitom krvavé.

Do jejího těla vstupuje náhlá síla. Odhodlání. Vstává. Musí utéct. Choulí k sobě dítě, blízko tak, že to už víc nejde.

Tak zoufale ho nechtěla. A tak moc se teď o něj bojí.

JINDŘICH TOŠNER

DIALOG

Mám za tebou přijít?

Můžeš!

Můžeš nebo mám?

Proč se tak hloupě ptáš

Jestli můžeš – tak máš!

POJIŠŤOVNA LOŽNICE

Všechno jsem pochopil

jsem tvoje pojišťovna katastrof

všechno vím

jestli si k tobě ještě jednou lehnu

určitě se nachladím

JAK JSME NA TOM

Nemluvíš se mnou?

dotýkat se smíme?

líbat? milovat?

zapomenout, že spolu nemluvíme?

KLÍČE

Nespěchám

i ptáci se dlouho stěhují

v kalendáři chybí dny bez tebe

jsou pryč

měla jsem být lepší

objímat tě pevně

nenechat si vrátit klíč

- **Dráha rozšíří počet zastávek na znamení, postačí mateřské kdekoli na těle.**
- **Když je v televizi nudný seriálový program, zapneme program na automatické pračce.**
- **Je to pracovitý člověk. Když nepracuje, dělá něco jiného.**
- **Aby ušetřil za vodné a stočné, postavil si koupelnu bez přívodu vody.**
- **Kolo dějin vždycky semele nevinné.**
- **Každý buď mistrem svého cechu! Každému vlastní macechu!**

AFORISMY FRANTIŠKA UHRA

PUBLICISTIKA

ZAMYŠLENÍ NAD JEDNÍM ZAPOMENUTÝM VÝROČÍM

Před časem jsem si přinesl z jedné naší schůzky od docenta Hrabince stará čísla bulletinu Kruh. Možná mi jich v té dlouhé řadě (letos na jaře vyšlo číslo 59) pár chybí, ale to není podstatné. Přiznám se, že jsem neměl moc času je pořádně prolístovat. Až v době „koronavirové“ jsem se do nich začel a zjistil, že v únoru uplynulo 15 let od vydání prvního čísla Kruhu, informačního zpravodaje Střediska východočeských spisovatelů. Takže s malým zpožděním píši své zamyšlení.

Vím, jak těžké je vydávat pravidelný časopis. Vím, že v době kdy vychází nové číslo, musí mít editoři v hlavě již číslo následující, nebo ještě lépe další dvě. Vím, jak moc času zabírá příprava čísla, jak obírá redaktory o čas na vlastní psaní. O to víc smekám pomyslný klobouk před partou lidí, kteří tu káru táhnou patnáct let. Počáteční čísla vydával vždycky někdo jiný, třeba Marcella Marboe a Iva Tajovská, ty stály u toho vůbec prvního čísla. Postupně se práce na Kruhu ujal Milan Dušek s Jiřím Faltusem a Františkem Uhrem. No a do dnešních dnů se sice okruh redaktorů rozšířil, ale v čele té party stále stojí Milan Dušek, kterému patří velký dík, stejně jako všem ostatním.

Pročítám si stará čísla Kruhu a objevuji zajímavé povídky, básně a další texty. Objevuji tvorbu členů, které jsem ve Středisku nezažil. Někteří se mihli na stránkách bulletinu, z jiných se stali pravidelní přispěvatelé. Ale ještě jedna věc je nesmírně důležitá, Kruh je živá kronika. Přináší informace o všem, co se ve Středisku dělo. Všechny změny, ať už personální nebo názorové, jak se měnily pohledy na různé věci, co se podařilo, nebo s čím se zrovna moc chlubit nemůžeme. Ale to je jen dobře, protože literární organizace je živý organismus, lidské společenství podobně zapálených jedinců, kteří mají na věc různé názory.

Snad jen jedna věc mě trochu mrzí. Hodně prostoru je na stránkách Kruhu věnováno mladým autorům ze soutěží dětí a mládeže. Očekával bych, že právě z tohoto podhoubí vzejdou noví členové, budoucí nástupci těch, na jejichž bedrech ležela tíha organizace v minulosti. Přiznám se, že snad jen jedno jméno z těch dětských soutěží našlo cestu do organizace, ale bohužel dnes už s námi nespolupracuje, což je určitě škoda. Co naplat, psi štěkají, karavana jde dál, jak často říkám, když někdo brečí a hledá nedostatky.

Přeji Kruhu k patnáctým narozeninám, aby měl stále dostatek zapálených redaktorek a redaktorů, stejně tak zajímavých příspěvků, ať již poezie či prózy, ale především hodně spokojených čtenářů.

Václav

OHLASY A RECENZE

S ČISTÝM ŠTÍTEM

František Uher uprostřed psaní próz přichází s časopiseckým publikováním poezie, čímž jen potvrzuje k ní svůj vřelý, očekávaný vztah, stvrzený knižním blokem ve sborníku *Setkání* (Kruh, 1976). Poté již následuje celá řada sbírek od *Tiché plavby*, *Chůzí po minovém poli*, *Utkvělý podzim*, až po *Absolutní rovnodennost*, vydanou nakladatelstvím Věry Kopecké (2015).

Nejnověji pak k souborům *Umlčená sova* (2016), *Permanentní vodotrysk* (2017), *Pravděpodobný půdorys rysa* (2019) a dosud posledním souborem *Ráno s bosou rosou* (2020), vydaným v *Periskopu* Zdenky Brožové v Hluboší.

Všechny tyto sbírky spojuje nejen jejich formát a úprava, ale především hodnota obsahu, ale i hloubka a upřímnost básnických výpovědí, vycházejících s konkrétního hledání témat a výrazů a jejich objevů a obsahu. Vždy je na nich čitelný a nezaměnitelný podpis životní zralosti jejich autora, originálně vyjádřené postřehy, a přes formální otevřenost i některé obsahové a vyjadřovací prvky. Zachována je přitom jejich plná sdělnost a přesnost, a to při maximální snaze o proniknutí do základních věcí ve snaze hledání člověka a jeho vztahu k prožívané skutečnosti a poznání podstaty poezie jako součásti života. Protože mu jde vždy o pravdivost, může se plně spoléhat na svoji zodpovědnost, autorskou zralost a znalost životních dějů bez jakýchkoliv iluzí a sentimentality, aby vytěžil vždy znepokojující sdělení citlivých reakcí na problémy doby a stavu společnosti.

Jeho cílem je, přes lepší vztahy člověka, dosažení zlepšení života. Tedy bezesporu jde o silnou motivaci formou společenské angažovanosti, promítnuté nosnou formou do tvorby, pro někoho však možná jen zdánlivé hry se slovy. Autor tak musí vydat a ručit za vlastní svědectví o době, jejích problémech a lidských charakterech, odvaze i slabostech. A to vše s plnou osobní i básnickou odpovědností, včetně svých životních prožitků a zážitků, se svými zkušenostmi a svým hutným výrazem veršů, přesto být věčný a konkrétní, a s pevnou vůlí po poznání oddělovat pravdu od lži, dobré od špatného.

To vše předpokládá plné prožívání tepu doby a reakcí života se všemi klady a zápory, neustálé hledání a (i nepohodlné) prosazování pravých hodnot, ať již ve velkých, či malých životních příbězích člověka s kritickým pohledem a jeho charakteru. Autor přesto úspěšně těží ze své bohaté aforistické a epigramatické vybavenosti. Obraznost čerpá z dialektického vidění a vnímavého prožívání reality, což je předpokladem kritické polohy i naléhavosti výsledného hodnotového výrazu.

Veršům nelze vytknout ani momenty silné, výrazné či nezralé, usilující o maximální sdělnost. Odkrytím prožitého a uchopeného problému se verše stávají

silnými, často však i laskavými, ale vždy směřující k podstatnému, často tak i má-
lomluvností a náznakem, pokaždé však se zásadním, aktuálním obsahem. Jejich
garantem je vždy autor plně sám. Vše konkrétní se odvíjí od rovnice, kde i obecně
se považuje za osobní riziko při hledání na cestě chápání hodnot a objevování
pravdy. Závažnost této Uhrovy poezie pochopíme plně až po uvědomění si jejího
plného lidství, a to i přes její důrazný tón a varující obsah, mužnost a zásadovost
obsahu, kdy i malé zápasy mohou mít velký dosah:

„Skladiště u hřiště plné prázdnoty
zůstane prázdné i napříště
jako mnohé lidské životy“
(*Prázdňé skladiště, Ráno s bosou rosou*)

Nehledě na občasný kritický pohled, autor se s pokorou jemu vlastní, i s pl-
ným obsahem i dosahem své odpovědnosti, dobírá vždy k podstatným otázkám
a odpovídám cestou poznání a porozumění:

„Sami sobě stavíme pomníky
Nikoli slovy Jen svými činy“
(*Stavitelé pomníků, Pravděpodobný půdorys rysa*)

Verše ze čtyř jmenovaných sbírek vždy nekompromisně strání životu. A protože
vyjadřují i plně autorovy morální postoje, současně nesou svým specifickým
způsobem jeho hodnotová poselství dál:

„je však třeba naslouchat
Naslouchat
dobrým lidem“
(*Poznání, Permanentní vodotrysk*)

Zhuštěné Uhrovy verše jsou jasně formulované životní moudrosti s naléhavostí,
jež nelze vyslovit bez osobní odvahy a vedou tak zpětným nárazem i k poznání
sama sebe. Ve větší míře „přeneseně“ i ke sjednocení např. nesmiřitelně názorově
rozdělených, (nejen) literárních skupin:

„Kéž bychom se nemuseli hrubě hanbit
za hanebnou zaprodanost některých lidí
kteří nám všem rozhodně nejsou vzorem.“
(*O vztahu občanů k ostržízům..., Umlčená sova*)

K tomu všemu ještě alespoň dodejme, že ani psí doba neznamená konec života. I v „Rozděleném městě“ „žijí ti, kteří věří / v prosté štěstí“.

J. Faltus

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

JUBILEA

JAVOŘÍKOVÁ DANIELA 22. 10.
ŠLECHTA ANTONÍN 17. 11.

NOVÉ KNIHY STŘEDISKA

- František Uher – **RÁNO S BOSOU ROSOU** – Sběrka básní ve vydavatelství Periskop v edici Báseň na sobotu. 2020, str. 94.
- Milan Dušek – **UMANUTÝ MILENEC** – Detektivní próza ve vydavatelství Oftis v Ústí nad Orlicí. 2020, str. 256.
- Jana Burčíková – **KAŠTAN** – Příběh sci-fi po česku. Vydalo nakladatelství Kmen, autorem doslovu je Karel Sýs. 2020, str. 191.
- Verše účastníků tvůrčích dílen Dnů poezie a plenéru ve Wieszcyně – **STROMY, PRUVODCI NAŠICH CEST** – Antologie o stromech. Sestavila Věra Kopecká, doplnila fotografiemi. Vydavatelství Kopecká 2020, str. 214.

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ: EPIGRAMY

Syndikát novinářů kraje Vysočina připravuje na rok 2021 k uctění odkazu Karla Havlíčka Borovského a jeho životního výročí již třetí ročník soutěže epigram. Plnoletí autoři mají dostatek času připravit 5 (slovem pět) kvalitních epigramů. Nejlepší práce budou zařazeny do sborníku, který vyjde ke dni vyhlášení výsledku v Havlíčkově Brodě.

Vzhledem k současné pandemické situaci se dosud nepodařilo stanovit potřebné časové relace. K dispozici budou v podzimním čísle bulletinu Kruh 61. Autoři mají dostatek času připravit důstojné příspěvky, které si soutěž spojená se jménem K. H. B. zajisté zaslouží a budou důstojně reprezentovat Středisko. Soutěže se samozřejmě mohou zúčastnit všichni a proto prosíme o propagaci soutěže při různých příležitostech.

O 19. ROČNÍKU LITERÁRNÍ SOUTĚŽE ŘEHEČSKÁ SLEPICE 2020

Letošní 19. ročník soutěže humoru byl zaměřen na básně a povídky kolem tematiky Vánoc. Plánovali jsme slavnostní vyhlášení v Knihovně Václava Čtvrtka

v Jičíně 18. dubna 2020, ale koronavirus naše plány zhatil. Takže jsme nakonec udělali vyhlášení prostřednictvím internetu. Vyhlášení můžete vidět na stránkách <https://www.youtube.com/watch?v=Ob7wU34H4m4&t=34s> (viz foto).

V porotě soutěže zasedla předsedkyně Střediska východočeských spisovatelů Eva Černošová, dále knihovnice z Nové Paky Stanislava Benešová, spisovatelka Jana Franče Jirásková a já, Václav Franc. Porota neměla lehkou úlohu, zvláště v prozaické kategorii, kde se sešlo mnoho kvalitních příspěvků, musela řešit dilema, koho ocenit, protože cen bylo nakonec uděleno opravdu hodně. Poroty posuzovaly celkem 64 příspěvků, 25 v poezii, 26 v próze a 13 v písňových textech. Palmu vítězství si odnesl v poezii Josef Dáňa z Brna za básně „Hodina Sněhuláků“ a „Vánoční blues.“ První cena v próze putovala rovněž do Brna zásluhou Veroniky Miškařikové za povídku „Pracovní Vánoce aneb Jak k nám přiletěl Santa Klaus.“ V kategorii písňový text zvítězila Jitka Chal z Prahy za písňový text „Nesem vám noviny (nový text).“ Zvláštní cenu Knihovny Václava Čtvrtka získala Alena Barтоňová z Jilemnice za povídku „Mourek.“

Nejlepší práce vyšly ve sborníku „Aprílové Vánoce v Řehči.“

V příštím roce bude slavit Řehečská slepice dvacetileté jubileum. Nová témata budou vyhlášena opět počátkem října, tentokrát na volné téma „Humor kolem nás!“ Věříme, že v příštím roce se opět všichni sejdem v jičínské knihovně na slavnostním vyhlášení a zavzpomínání na uplynulé dvacetiletí soutěže, která má své příznivce v celé České republice.

Václav Franc

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

LITERÁRNÍ MARATON 2019 JANA STEJSKALA

- 15. 9. Literárně hudební pořad Hledači pokladů – KD Vejvanovice
- 28. 9. Ctnosti a neřesti: písně a texty moudrých – kostel Vraclav
- 1. 10. Totéž ve Vysokém Mýtě – Ledax pro seniory
- 3. 11. Totéž Ronov nad Doubravou – kostel svatého Vavřince

- 16. 11. Královská lípa vypráví (snové vyprávěné tisícileté klokočovské lípy) – Chrudim
- 17. 11. Účinkování na vernisáži A. Šimkové a K. Pfejrové – zámek Nasavrky
- 8. 12. Vzpomínky na Vánoce – zámek Nasavrky
- 18. 12. Beseda o pověstech Chrudimska pro seniory
- 19. 12. Vzpomínky na Vánoce – Vysoké Mýto S Klub
- 12. 12. Vystoupení pro stacionář Jitřenka Chrudim spolu s E. Machem

Vernisáž na zámku Nasavrky. Zleva: Hana Antošová s vnoučkem. Milan Antoš, u klavíru Jan Stejskal, členové souboru Nestejskáme si.

JBM NEWSLETTER 49 BŘEZEN 2020

Uvádí Ruleta V Smejkal. Pokračuje recenzemi Milana Blahýnky a Františka Uhra na básnickou sbírku Miroslava Kubíčka V JISKŘIVÝCH CHVÍLÍCH. Zprávou o přednášce spisovatelky Věry Ludíkové v Ústí nad Orlicí. Ukončení činnosti spolku KPU v Ústí nad Orlicí. Ohlédnutí za ilustracemi ke knihám básníka Miroslava Kubíčka ze Šumperka. Vzpomínka na Doc. Josefa Chalupského z Prahy.

ČAJ 162 – BŘEZEN 2020

Toto číslo časopisu autorů Jičínska uvádí úryvek z básně Michaely Prachařové. Ústecko-orlická autorka Kateřina Hájková utrousila pár vět o sobě a představuje svoji povídku Nezvaní hosté. Následuje rozhovor s Františkem Uhrem, detektivkářem, aforistou, básníkem a recenzentem z Havlíčkova Brodu, který je nepochybně osobností, od které je třeba se učit. Vysokomýtská autorka Michaela

Prachařová a její četné básně. Závěrem Dopis Zlaty Zakoutské redaktorovi, nad nímž se leckdo zamyslí. Nebo by měl.

ČAJ 164 – KVĚTEN 2020

Hostem je kniha třinácti autorek a autorů různých generací inspirovaných mottem: Jablko nepadá daleko od stromu. Tomáš Bezrouk, Eva Černošová, Václav Franc, Václav Křourek. Jan Libšanský. Marcella Marboe. Veronika Miškaříková, Jiří Wilson Němec, Jaroslava Pechová, Ilona Pluhařová, Richard Polzer, Jiří Šandera a Pavel Velešovský. Čaj zveřejňuje úryvky z jejich povídek. Knihu doplňují fotografie Ivy Dufkové. Motto poskytl básník Jiří Žáček. Čaj dále obsahuje rozhovor s absolutní vítězkou 18. Ročníku Řehečské slepice 2019 Veronikou Miškaříkovou. Domácí autor Pavel Velešovský získal ocenění v Teplicích a na Řehečské slepici vybojoval 2. cenu za povídku Potíže s kaprem.

21. DNY POEZIE V BROUMOVĚ se uskuteční 16. – 18. 10. pokud to dovolí situace s ohledem na nařízená omezení. Přihlášky a příspěvek do sborníku zašlete na: kopecka.vera@volny.cz do 15. 7. Zde a na webu Střediska je možné obdržet další informace.

VIRTUÁLNÍ VÝSTAVA JANY WIENEROVÉ V KNIHOVNĚ V PARDUBICÍCH

http://kkpce.cz/cs/aktuality/2020/virtualni-vystava_1/

AUTORSKÉ ČTENÍ V PŘELOUČI

V úterý 10. března se v čítárně Městské knihovny uskutečnilo autorské čtení prozaika a recenzenta Jiřího Lojína a básníka Martina Vídenského. Oba autoři přečetli ukázky ze své tvorby a následně se v rozhovoru vzájemně vyzpovídali. Dvacítka posluchačů, pro které bylo přichystáno posezení v kavárenském stylu s pohoštěním, odměňovala autory vřelým potleskem. Závěrem zbývá dodat, že tato kulturní akce byla na dlouhou dobu

jednou z posledních. Následovala koronavirová stopka.

Martin Vídenský

PARDUBICKÉ STRÍPKY 2019 – LITERÁRNÍ SOUTĚŽ PRO MLÁDEŽ

II. KATEGORIE – 1. MÍSTO

MARIE ANDERLE

ZA VŠE MŮŽE ŘEKA

Jsem řeka Bublanka. Asi vás napadlo, že slovo „Bublanka“ má něco společného s bubláním, a proč ne? Většina řek moc nebublá, spíš potoky, řeky bublají a zurčí hlavně na horním toku. A já se jmenuji Bublanka právě proto, že bublám a teču velmi rychle. Sotva dosáhnou šířky slušné na řeku (i když velice prudké a peřejnaté), vlévám se do Bystřičky, ta vtéká zase do jiné řeky, ta zase do jiné, až dotečeme do moře. Mezitím ale ztrácím rychlost a nabývám na šířce.

Tisíc sáhů od toho místa, kde se moje první kapka setkává s Bystřičkou, jsem samý kámen, písek, peřej a dravý proud. V těchto místech stojí obec Kočičkov. Protékám nejen vedle hlavní ulice, ale i zahradami s pěknými městskými domy. V jedné ze zahrad postavili pěkný rodinný dům, zelený s červenou střechou. Dlouho v něm nikdo nebydlel nebo jsem alespoň nikoho neviděla, ale teď tu žije jakýsi pán. Má asi něco přes třicet a je takový stále podmračený. Moc jsem se divila, že tu žije sám a nejsou v tom domě žádné děti, ale pak jsem se jeho příběh dověděla.

Asi týden potom, co se nastěhoval, sem přijela autem jakási paní s asi sedmiletou holčičkou. Mračila se na toho muže jak mrak před bouří a on byl ještě nabručenější než jindy. Jen ta malá dívenka byla veselá a hned jak vystoupila z auta, začala:

„Jé, tatí, ty to tu máš hezký! A tady teče řeka?! To máš krásnej domeček! Můžu už dovnitř? A budu tam mít svůj pokojíček?!“ pokřikovala ta holka.

„Ahoj, Anežko, jsem rád, že tě zase vidím! Pojď, holčičko moje,“ rozpráhoval náruč muž.

Žena se velmi studeně rozloučila a rychle odjela.

Druhý den holčička Anežka vyběhla hned ráno ven a křičela:

„Tati, jééé, ty tu máš houpačku, pohoupeš mně?“

A tak tu až do oběda vesele pobíhala. Odpoledne vyběhla z domu a než si toho tatínek všimnul, rozběhla se přímo ke mně! Na krku měla stříbrné srdíčko plněné jakousi růžovou, voňavou hmotou. Sundala si ho ze šije a držela ho v ruce, ale pak jí náhle spadlo dolů! Žbluňklo to a voda se za ním zavřela.

„Mně tam spadlo srdíčko!!! Musím pro něj!!!“ ječela.

„Anežkó, Aný, tam nesmíš, je tam silný proud!“ ozýval se rozčilený hlas a muž vyběhl na zahradu. Ale bylo pozdě, dítě i s botama do mě vlezlo a snažilo se

rukou na dně nahmatat srdce. Proud ho však strhl, najednou leželo na zádech, a když se pokoušelo vstát, bylo to, jako by ho něco stlačovalo dolů. A už to s ní mlelo a bouchalo o kameny, kterých se holčička chytala, aby měla alespoň hlavu venku. Já se snažila tolik nehýbat, aby to s ní tak neházelo, ale jí se to ani trochu nelíbilo. Vykřikovala ze všech sil: „Pomoc, pomooóc, tatí, glo, glo,glo...“ to už zase měla pusu plnou vody.

Tatínek běžel rychle na pomoc, ale protože já jsem byla na druhém konci zahrady, chvíli to trvalo. Když ke mně doběhl, rozhlédl se po Anežce a zahlédl, jak z posledních sil bojuje se silným proudem. Rozběhl se k ní, natáhl ruce, popadl ji a celý umáchaný ji vytáhl ven. Anežka brečela, prskala a kuckala a voda z ní kapala jak z vodovodního kohoutku.

„Holčičko moje, tam nesmíš, je tam silný proud, co tě to napadlo?“

„Ztratila... jsem ... srdíčko...“, vzlykala.

„To se dá koupit nové, ale do řeky pro nic nechod, je to moc nebezpečné, vždyť ses mohla utopit!“

„Pitomá řeka, proč ses k ní stěhoval, proč jsi nezůstal s mámou a se mnou v našem bytě?“

„Ale víš, ono to nešlo, a to je jedno. Ale pamatuj si, už nikdy nechod k řece sama!“

„Ano, tati, ale ty jsi nešel hned za mnou ven,“ plativě odpověděla Anežka.

Já se ani nedivila, že mě Anežka nazvala pitomou, vždyť jsem ji málem zabila, a tak není divu, že za vše můžu. Myslela jsem si, že můžu jen za to Anežčino vylekání, kuckání a pár modřin, které jí uštědřily mé kameny, já mohla za mnohem víc věcí.

Když uplynul týden, přijela autem opět ta zamračená paní a hledala Anežku. Když ji našla a přivítala se s ní, ptala se jí, jak se měla a kde přišla k tolika modřinám.

„Já jsem spadla do řeky a málem jsem se utopila,“ řekla Anežka.

„Cože, no to ne!!!“ vykřikla ta paní a zavolala muže.

„Anežka spadla do řeky?“ ptala se.

„Ano, byla rychlejší než já,“ přitakal muž.

„Ne rychlejší, prostě jsi ji neuhlídal, a to ty jsi sám navrhl tu střídavku, to nám to pěkně začíná,“ zlobila se rozčilená paní.

„Ale mami,“ vmísila se do rozhovoru Anežka, „byl na to hlídání sám, ale kdybyste bydleli zase spolu, byli byste na mně dva. A vlastně, proč nebydlíme všichni tady?“

Ten muž a ta žena se na sebe podívali a vešli do domu. Dlouho si povídali. Když vyšli z domu, drželi se za ruce.

Tiše jsem plynula dál.

II. KATEGORIE – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

KRISTÍNA ČÁSTKOVÁ

MOUDRÁ VEVERKA

Nedaleko řeky Ohře žila-byla malá zrzavá veverka. Každé ráno se chodila k nedaleké řece napít. Jednoho dne se ale nudila a bloudila lesem sem a tam. Vtom dostala nápad. Řekla si, že by bylo docela zábavné něčím zdejší řeku trochu naštvat. Rozběhla se ke břehu, sebrala první kamínek a hodila ho do řeky. Nic. Zdálo se, že to řece nevadí. Zkusila tedy další, trochu větší kámen. Zase nic. Řece Ohři to opět nevadilo, protože na dně už spoustu kamínků měla. To veverku opravdu dopálilo. Rozhodla se tedy najít něco, čím by řeku skutečně rozzlobila. Dlouho přemýšlela a... hlavou jí konečně bleskl nápad. Zrzka nelenila a po okolí svižně posbírala všelijaké odpadky, co lidé ve zdejších lese *zanechali*. Nedalo jí to moc práce, odpadků tu bylo pro tři takové řeky!!! S plnou náručí běžela za řekou a začala do ní házet plechovky od piva, staré igelitové tašky, zrezivělé konzervy, obaly do bonbonů a z plných plic halekala:

„Tady máš ode mě, kamarádko, dárečky!“ smála se na celé kolo, až se za břicho popadala, přišlo jí to jako obrovská legrace. Řeka se zamračila, ale klidně odpovéděla: „Přestaň do mě házet ty odpadky, prosím!“ Ale veverka jako by nic. Házela dál. Řece se to už vůbec nelíbilo, rozzvířila divoce vodní hladinu a křikla na ni:

„UŽ TOHO NECH!“

Veverka se lekla, až uskočila. To však nebyl konec. Zrzku právě začala tahle hra na zlobivou veverku bavit. Rozhodla se, že zkusí ještě něco přidat, a čekala, co se stane. Objevila náhodou starou pneumatiku a šup s ní do vody! Ohři to tak rozčílilo, že poslala na veverku vichřici. Veverku zvedl víchr do výšky a od-foukl tak silně, že narazila hlavou do stromu. Vypadalo to, že ji vítr zabil. Zrzka však jen upadla do hlubokého spánku. Zdálo se jí, jak k ní přiletěl anděl, celý rozzlobený, jak řeku znečistila. Dlouho si spolu povídali, až to veverce všechno došlo a litovala svého chování. Vždyť i ona chodí k řece pít. A nejen ona, i všichni ostatní kamarádi z lesa. Byla naštvaná sama na sebe a omluvila se andělovi za svoje hloupé činy. Anděl však odpovéděl:

„To by ses měla, Zrzko, omluvit především řece. Té jsi nejvíc ublížila... a ne-právem!“ Veverka se rozhodla poprosit řeku o odpuštění. A jak tak nad svým nezbedným chováním přemýšlela, najednou se probudila.

Byl už nový den a veverka se rázem ocitla někde... neznámo kde. Krajinu kolem vůbec neznala. Netušila, jak se tu ocitla. Měla hlad a žízeň. Našla pár oříšků a hlad tedy trochu zahнала. Ale nikde ani kapka vody. Bloudila okolím a bloudila, až řeku konečně našla. Rozběhla se k ní, rychle se napila a ... „Milá Ohře, omlouvám

se, odpusť mi to, jestli můžeš. Byla jsem hloupá a zlá. Stydím se za to, jak jsem se k tobě chovala. Už se to nestane, nikdy! Slibuju!!!“

Řeka však mlčela jako by oněměla.

„Ach jo!“ smutnila veverka. „Kéž bych mohla udělat něco, abys mi, Ohře, odpustila.“

Tentokrát přemýšlení Zrzce tak dlouho netrvalo: „Vždyť je to tak jednoduché! Řeku vyčistím, snad to pomůže.“

To však nešlo tak lehce jako odpadky do řeky naházet. Nakonec se jí to ale podařilo. Koryto Ohře bylo zase jako ze skla. Řeka byla překvapená, jak veverka Zrzka zmoudřela. Cítila obrovskou úlevu. Veverce ráda odpustila a příběh dodnes vypráví ostatním zvířátkům, aby se z něj poučila a vážila si přírody.

II. KATEGORIE – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

ADÉLA HAMPLOVÁ

ZNOVU

Na zemi v trávě schoulená postava ve špinavém oblečení, vedle nedopitá lahev laciného vína. Takový pohled by se naskytl každému, kdo by při toulkách přírodou zabloudil do míst slepého ramene řeky. Nedaleko, výš po proudu, se majestátní řeka zpomaluje, dělí do několika menších toků, než o kus dál její cesta skončí a vyústí do moře.

Postava se pohnula, posadila se. Byla to asi padesátiletá žena. Nepřítomně se dívala do vody. Vzala lahev a naráz ji celou dopila. Necítila však žádnou úlevu, kterou jí pití ze začátku přinášelo, otupovalo její bolest i mysl.

„Na co myslíš?“ ozval se hluboký hlas. Žena se polekaně rozhlížela kolem sebe. Nikoho však neviděla.

„Na co myslíš?“ opět zazněla otázka.

Vyskočila na nohy. Stále s již prázdnou lahví v ruce se prudce otáčela a křičela na všechny strany „Kdo seš? Co ode mě chceš?!“

Ticho. Chtěla se napít. Pohled na prázdnou lahev ji rozčílil. Vší silou s ní mrštila do vody.

„Řekni, na co myslíš?“ opět ten hluboký hlas.

Chytila se za hlavu. Myslela si, že se zbláznila. Celé tělo se jí chvělo a ona ho nedokázala ovládnout. Odevzdaně klesla na kolena, z očí jí stékaly slzy.

„Tak mi řekni, na co myslíš?“

„Kdo sakra seš!“ zařvala ze všech sil. Popadla klacek, který ležel kousek od ní. S jeho pomocí se snažila postavit na vratké nohy. Nedařilo se jí to. Vztekla s ním mlátila kolem sebe a trhavě křičela do ticha „Kdo seš, kdo seš, ...!!!“ Rychle zhluboka oddechovala. Najednou její pohled padl na vodu. Jako by se chvěla, a i když slunce bylo skryté za temnými mraky, její hladina se třpytila.

„Řekni, na co myslíš?“

Náhle jí bylo jedno, kdo s ní mluví. Bylo to po několika měsících poprvé, kdy zase někoho zajímalo, na co ONA myslí.

„Už jsi tady dlouho nebyla.“

Trpce se usmála. Přesně si nepamatovala, kdy tady byla naposledy. Chodívala sem s otcem, bylo to jejich tajné místo. Už jako malou holku ji sem brával, když potřeboval vypadnout od pracovních starostí, městského ruchu a hlavně od její matky. Pak sem párkrát zašla ještě po jeho smrti. Teď přišla naposledy, byla rozhodnutá skončit svůj život právě tady. Události posledních let ji natolik vyčerpaly, že už nemohla dál.

„Není správné, co chceš udělat!“

„Není? Co ty o tom víš?“

„Znám tě dost dlouho. Pamatuji si, jak tě otec učil plavat. Bála ses MĚ, plakala jsi. On tě láskyplně držel a chlácholil. Nakonec jsi to dokázala.“

„Bála jsem se tě? Kdo jsi?“

„Ale vždyť mě znáš, jsem řeka, vaše ŘEKA. Tvoje a tátova.“

„Řeka? Copak řeka může mluvit?“

„Samozřejmě, že může. Jen jí musíš umět naslouchat.“

„Proč? Proč ti mám naslouchat? Už jsem se dávno rozhodla.“

„Nerozhodla, kdyby ano, udělala bys to hned včera. Ani ta lahev vína ti nedodala odvahy to udělat!“

„Co ty o tom můžeš vědět!“

„Myslíš o lidském trápení, touhách, radostech?“

„O mně? Co víš o mně? Nic!“

„Vím toho dost.“

„A co s tím chceš udělat? Budeš mě přemlouvat? Budeš mi říkat, že se nemám vzdávat? Tak řekni! Proč mlčíš?!“

„Ne, přemlouvat tě nebudu.“

„A co tedy?“

„Chci jen pochopit, proč to chceš udělat a proč zrovna tady. Tady, kde jsi byla vždycky tak šťastná a pokaždé jsi našla úlevu, i když jsi ztratila otce.“

Žena si rukama zakryla tvář.

„Právě proto. Jedině tady to dokážu! Stejně jako ty! To TY mi dáš tu sílu!“

„Jako já? Jak to myslíš? Já tady přece neumírám!“

„Ale ano. I ty umíráš. Třeba ne tady, ale kus dál tvoje cesta končí. Ty, silná řeka vyústíš do moře a tím zemřeš.“

„Nemáš pravdu!“

„Ne! Bojíš si to přiznat? Bojíš, stejně jako já! Ale i ty zemřeš a nikdo si na tebe ani nevzpomene. Dokud jsi byla ta silná ŘEKA, všichni o tobě mluvili. Potřebovali

tě. Jenže moře tě pohltí a ty už nejsi nikdo! Rozumíš NIKDO!!!“ poslední slova opět křičela. Nyní je už konkrétně směřovala k ŘECE.

„Já ale neumírám. Když se spojím s mořem, stávám se silnější, než jsem kdy předtím byla. Moře mě potřebuje. Beze mě a nás podobných, co by to bylo za moře?“

„Možná máš pravdu. Jenže já už nemám nikomu co nabídnout. Jsem už vyčerpaná, k ničemu! Troska, který se každý štítí, i vlastní děti.“

„Něco ti navrhnou.“

„Tak to jsem zvědavá, co ty mi můžeš navrhnout? Abych šla jinam? Abych neušpinila svým činem tohle místo, tvoji čistou duši? Má vůbec ŘEKA duši?“ řekla s výsměchem.

„Pojď se mnou.“

„Co? Kam s tebou mám jít?“

„Půjdeš se mnou proti proudu a budeme se společně dívat a společně naslouchat.“

„Nerozumím ti. V čem mi to pomůže? Jsem rozhodnutá. Udělám to! Když ne tady, jinde ano!“

„Nevím, jestli ti to pomůže. Zkus to. Vždyť nemáš co ztratit.“

Dlouho bylo ticho.

„Dobře, máš pravdu, nemám už co ztratit. Půjdu.“ Podařilo se jí vstát. Pomalu se vydala na cestu.

Dlouhou cestu proti proudu se nesečkala s živou duší. Pouze řeka jí v určitých místech ukazovala tváře neznámých lidí a vyprávěla jejich příběhy. Příběhy o lidech, kteří bojovali o svůj život v jejím proudu, ať svou nebo cizí vinou. O lidech, kteří prožili na jejích březích celý život. Žena všem těm příběhům tiše naslouchala.

Sledovala i samotnou řeku, jak je v každém místě jiná. Jak se musela vyrovnávat s lidskými zásahy, ať to bylo narovnání jejího toku, přehrazení, prohloubení. A jak ji naopak posilovaly přítoky jiných řek i těch nejmenších potůčků. Jak se drala přes kameny, hloubila si širší koryto kousek po kousku v tvrdé skalní stěně.

Šla den za dnem, stále potichu. Na nic si nestěžovala, ani když měla nohy rozedřené do krve. Ponořila je do řeky a ta jí je svou chladnou vodou omývala. Živila se vším, co jí řeka a její okolí poskytovalo.

Jednou večer, byla asi ve třech čtvrtinách cesty, se posadila na břeh a čekala, že řeka opět začne vyprávět nějaký příběh. Ta však zůstávala tichá.

„Proč mlčíš?“

„Je řada na tobě.“

„Nemám co vyprávět.“

„Ale ano, máš. Pomůžu ti, jestli chceš, budu se ptát.“

„Ne, to nemusíš.“ Žena se rozhovořila.

Matka byla velmi přísná a nepřístupná žena. Vše muselo být přesně, jak řekla, nesnesla odpor. Jak byla tvrdá na sebe, tak tvrdou rukou a slovy vychovávala i ji, svou jedinou dceru. Často mívala záchvaty vzteku. Otec byl naopak mírný a klidný, milovala ho a on ji. Nesnášel matčiny výkyvy nálad, ale nedokázal ji opustit. Proto často s dcerou prchal do klidu slepého ramene „jejich ŘEKY“.

Vdávala se celkem mladá, taky z důvodu, aby unikla z tyranství své matky. Její muž byl jen o pár let mladší než její otec. Byl mu hodně podobný. Žili v domě s jeho rodiči. Byli na ni velice hodní a vděční za pomoc, kterou se jim snažila ulehčit jejich stáří.

Když postupně přišly na svět děti, byl to otec, který za ní často jezdíval. Matka přijela za vnučaty málokdy a vždy našla spousty chyb, jak na nich, tak i na zeti, své dceři i jejím vedením domácnosti. Po jejích návštěvách mívala výčitky svědomí. Její muž jí býval velkou oporou. To vše skončilo, když začal zvětšovat malý rodinný podnik. Přibývalo zakázek, zaměstnanců, práce i peněz. Pomáhala mu, starala se většinou sama o děti, celou domácnost i jeho, v té době už skoro nemohoucí rodiče. Necítila to však jako obětování, vše dělala s pokorou a láskou. Milovala své tři děti, svého muže a podporovala je.

Jednou bylo potřeba, aby jela se svým mužem na důležitou obchodní schůzku. Poprosila otce ohledně hlídání dětí. Ten jako obvykle neodmítl. Ale tentokrát k nim už nedojel. Měl autonehodu. Matka z té tragické události obviňovala ji.

Smrt otce pro ni byla veliká rána. Sama si to dávala za vinu i bez matčinych krutých slov, která působila jako bodání nožem. Život musel jít dál. Starost o dospívající děti a nemohoucí manželovy rodiče a výpomoc ve firmě, které se naštěstí velice dařilo, ji sice stále víc vyčerpávaly, ale nikdy si nestěžovala. Spát chodila pozdě v noci úplně vyčerpaná. Někdy v té době si začala dávat trochu alkoholu na povzbuzení.

Manželovi rodiče zemřeli. Bolelo ji to stejně, jako když před lety přišla o otce. Děti se začaly osamostatňovat. Téměř ji nepotřebovaly. Její matka, která s ní od otcovy smrti komunikovala velmi stroze, začala trpět různými nemocemi a po nějaké době se přidaly i velké psychické problémy. Všichni jí doporučovali umístit ji do ústavu. S tím se však nedokázala smířit, i když k matce nikdy necítila lásku. Spíš povinnost dítěte postarat se o rodiče. Rozhodla se, že se k matce nastěhuje a bude od ní dojíždět domů. Jak se ukázalo, matka potřebovala péči dvacet čtyři hodin denně. Rodina jí ubezpečovala, že doma vše zvládnou bez ní, a tak to také bylo. Neměla to lehké. Matka ve své nemoci, která se mísila s její povahou, k ní místo vděku vystřelovala krutá sprostá slova jako otrávené šípy, které se jí zabodávaly hluboko do duše. V té době se lahev alkoholu stala jejím pomocníkem. Jen s ní byla schopna na chvíli zapomenout.

Před necelým rokem to nekonečné, dva roky trvající peklo skončilo. Uložila matku do hrobu vedle milovaného otce. Necítila však úlevu, kterou by každý očekával. Co cítila, byla úzkost.

Vrátila se domů. Děti ji už nepotřebovaly, zařizovaly si životy po svém. S manželem se odcizili a jak později zjistila, během jejího pobytu u matky si také on zařídil život s jinou ženou. Nebránila mu. Byla vyčerpaná, neměla sílu o něj bojovat, odešla sama.

Žila v bytě po rodičích. Našla si práci. Děti se u ní čas od času stavily na návštěvu, ze které velice brzy odjížděly. K jedné lahvi alkoholu se rychle přidala další na otupení myšlenek a bolesti.

Poslední měsíc s ní nikdo z rodiny nemluvil. Nechali se buď zapírat, nebo nezvedali telefon. Z práce ji vyhodili. Alkohol, její jediný přítel, jí už nepomáhal.

Prohlížela si stará alba. Na zašlé černobílé fotografii byla otcem vyfocena právě u „jejich ŘEKY“. Vypadala na ní šťastně. Vybavily se jí vzpomínky. V té chvíli se rozhodla, že se vším skončuje, a to právě na tom místě, kde cítila klid a otce měla jen pro sebe.

Když svůj příběh dovyprávěla, rozplakala se. Kolem bylo ticho.

„Zítra půjdeme dál.“ Řekla řeka.

„Ano, půjdeme.“

Ještě před rozedněním vyrazila na poslední kus cesty. Tentokrát nikdo nemluvil. Po několika dnech konečně došla do cíle. K prameni ŘEKY. Posadila se u něj a žíznivě se z něj napila. Voda byla dobrá a chladná. Bylo to zvláštní, vůbec se necítila vyčerpaně. Naopak překvapivě byla plná energie.

„Jsme u cíle.“

„Ano, jsme na konci.“

„Ne, jsme na začátku. Podívej, každý den, každou minutu začínám tady u svého pramene znovu. Peru se s nepřízní počasí, s přírodou. Překonávám nástrahy, které mi do cesty postavil člověk. Naslouchám bolestem i radostem. Zvládám to díky pomoci ostatních potůčků, potoků, říček a řek i deště. Oni mi dávají sílu všechno zvládnout. Nakonec se smísím s mořem. Pomůžu mu svými vodami, aby bylo silnější. Na co myslíš?“

„Na tebe.“

„Na mě?“

„Ano. Na tebe. Jak jsi moudrá. Děkuji ti. Byla to dobrá lekce.“

„Už nemluv a vydej se na cestu. Začni ZNOVU!“

„Další zpráva. Odvoláváme pátrání po ženě, kterou její rodina postrádala více než dva týdny...“

III. KATEGORIE – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

DANIELA HORÁKOVÁ

CO VYPRÁVÍ ŘEKA

Dlouho, kam až jeho paměť sahala, byl pramínek uvězněný pod krustou jílovité půdy. Tísnil se mezi čtyřmi stěnami z kamene a společnost mu dělala jen tma a havěť, co se k němu omylem prohrabala na své cestě za potravou. Pramínek však věděl – a možná, že to byla vzpomínka tak dávná, že už vybledla a stal se z ní pouhý sen – že tmou a stonožkami to ani zdaleka nekončí. Tam někde za nimi se přece skrývá mnohem víc – světlo, slunce a modrá obloha, a zelený les, co tajemně šumí. Tyhle myšlenky provázely pramínek během těch dlouhých dnů v podzemí, a on mohl jen tiše doufat a toužit, že se jednou tam ven, kde jsou stromy a tráva, podívá.

A pak se to stalo.

Byl slunečný červnový den. Žádný z obyvatel lesa neměl ani ponětí o tom, že je v něčem speciální – stromy šuměly tak jako vždy, i slunce zářilo stejně jako včera a ani vítr nefoukal jinak, než měl ve zvyku. A přesto to byl den velice mimořádný. Tehdy se první maličká kapka vody prodrala skrz kamenný val, který odděloval pramínkovu jeskyňku od světa. Vyskočila skrz maličkou skulinku, ani ne tak velkou, jako je nehet u malíčku. Nejprve netušila, co se kolem ní děje – pak k ní ale zasvitlo zlatavé ranní slunce, a ona se v jeho světle blaženě zatetelila. Rozhlédla se na všechny strany a nevycházela z údivu. Táhle se pnuly keře maliníku a na nich dozrávaly první šťavnaté maliny, tam se zase choulily keříky borůvky s maličkými černými kuličkami, a nad tím vším se vypínaly obrovité smrky, tak vysoké, že se málem dotýkaly oblohy. A – no jistě! – nad nimi, zahalené do mlžného ranního oparu, se klenulo modré nebe.

Uchvácená tím vším dopadla první kapička do prohlubně vystlané měkoučkým mechem, a za ní další, a další, a další. Netrvalo dlouho, a tam, pod velikým kamenem, který ze všech stran porůstal mech a lišejník (lidé mu říkali Starcův kámen – prý jim svým tvarem připomínal sedícího starce), se vytvořila kaluž čerstvé vody. Pramínek šťastně tryskal vstříc slunečnímu světlu, a cítil se tak vzletně, až měl pocit, že se snad může dotknout oblohy. Pranic ho netrápilo, že nedosáhne dál, než k té malé kaluži pod Starcovým kamenem.

Prohlubeň v mechu však nebyla bezedná, a pramínek byl při svém nadšení velice horlivý, a tak se brzy stalo, že se voda už neměla kde hromadit. Ještě chvíli se rozlévala na všechny strany, než pramínek pochopil, že jeho údělem není zůstat skrytý tady, ve stínu těch vysokých smrků. Così ho lákalo vydat se na cestu.

A protože volání přírody nejde neuposlechnout, a pramínek sám také nijak zvlášť netoužil stát se pouhým napajedlem pro žíznivé ptáčky – kdepak, jeho cíle byly mnohem vyšší! – Rozloučil se se svou rodnou jeskyňkou, s tmou a stonožkami, tedy se vším, co až dosud znal, a plný bezelstné radosti se vydal na dlouhou a spletitou cestu do neznáma, tam, kde končily borůvkové keře a začínal svět.

Lidé velice rádi láteří, jak jsou věci složité. Říkají, jak je náročné vytrít prach v celém domě, jak vyčerpávající je přestěhovat nábytek z obýváku do kuchyně, jak únavné je vyšlapat nahoru na rozhlednu pro ten krásný výhled. Prosím, příště, až si budete chtít stěžovat na podobné věci, představte si napřed, že jste maličký potůček, co se právě zrodil, nikdy nebyl dál než u Starcova kamene a z náhlého popudu se rozhodl, že se vydá do světa. Myslel si, jaká to bude nádhera, uvidí nové věci a pozná svět. Jenže ouha, ona to taková nádhera nebyla – to zjistil, jen co zaběhl za roh a Starcův kámen i s pramenem mu zmizel z dohledu.

Už jen ty kameny. Chudák potůček musel každý kámen, byť sebemenší, pracně obcházet. Naštěstí pro něj, jeho nadšení a zatvrzelost ho přinutily pokračovat dál, a on se mezi všemi kameny dokázal prosmýknout. Jenže když už se zdálo, že by snad cesta mohla být konečně pohodlná, objevila se tráva. Tráva, říká se, je odvěký nepřítel malých potůčků – jsou příliš drobné, a vydat se přímo do hlubin toho hustého pralesa, ztratily by se ve druhé zatačce. Nezbyvá jim tedy nic jiného, než pustit se dlouhou oklikou podél travnatého pásu, který má k jejich smůle na šířku sotva jeden krok, kdežto na délku klidně i dvacet kroků – to se potom taková zajížďka může protáhnout i na několik hodin.

Tedy potůček dostal důležitou lekci, totiž že žádná cesta nevede rovně a přímo. Všechny mají ten nepříjemný zvyk, že se rády různě kroutí a motají, a velice často člověka – nebo potůček – svádějí na scestí, nebo ho vedou dlouhou oklikou, a když už se nějaká ta krátká cesta najde, bývá většinou neschůdná a zrádná.

Jednoho dne, někdy v polovině července, narazil potůček na kámen, a náhle zjistil, že je dost velký, aby ho dokázal přelézt. Vesele se přes něj převalil a z té radosti udělal kličku navíc, i když nemusel – od té doby bavilo potůček dělat kličky.

Toho samého dne dorazil k východu z lesa.

Poznal ho už zdálky. To když začalo přítmí lesa ustupovat a slunce zazářilo tak nějak jasněji. Potůček vycítil změnu a v napjatém očekávání ještě zrychlil a bral s sebou jehličí, kusy hlíny i malé kamínky. Jako brána se nad ním teď vypínaly dva smrky, každý z jedné strany, a za nimi – potůček už utíkal, co mu nohy stačily – rozhrnul kapradí – a spatřil – Krásu.

Toho světla! Toho prostoru! Planina, kam až oko dohlédne, zahrada pařezů a pokácených smrků, a to nebe – ach, to nebe. Potůček ještě nikdy neviděl tak krásné nebe. Modré jako krystaly akvamarínu, ba ještě mnohem krásnější, poseté

v dálce drobnými bělavými chomáčky. A všechno to bylo zalité světlem, slunce stálo vysoko nad jeho hlavou – už tehdy si byl potůček jistý tím, že tenhle svět miluje. A jakkoliv byl les s jeho smrky, kapradím a mechem kouzelný, *tenhle* svět byl ten, ve kterém chtěl potůček žít.

Povzbuzen tímto novým zjištěním se mladý potok vydal přes planinu pařezů, dolů po kamenitém svahu hory, tam, kde – ačkoliv to ještě nemohl tušit – ležely louky a zlatavá pole a velká obydlí podivných tvorů, kteří si říkají lidé.

Byla tichá srpnová noc. Nad lesem zářily hvězdy a z dálky občas zahoukala sova. Ticho a klid narušovalo pouze zurčení potůčku, který se proplétal mezi pařezy. Sem tam se dal zahlédnout jeho stříbřitý třpyt zpod listů lopuchu. Křišťálově průzračná voda si už v hlíně stačila vyhloubit mělké koryto, jehož dno pokrýval písek a hladké oblázky.

Náhle to v nedalekém křoví zašustilo. Nic neobvyklého uprostřed lesa, pomyslel si potůček. Jenže potom se zašustění ozvalo znovu, a do toho zapraštěly větvičky. To už bylo jasné, že se v keřích někdo skrývá. Vzápětí tichý hlas zavolal: „Heleno?“

Potůček se vzrušeně zatetelil. Dosud viděl člověka jen jednou, a to velice z dálky. Z druhé strany se ozvalo v odpověď: „Jsem tady!“

Z křoví se vynořila postava. Podle siluety šlo poznat, že jde o dívku – byla oblečená v sukni, která jí sahala pod kolena, a ramena jí zakrýval tmavý kabátek, na kterém ve tmě zářila pěticípá žlutá hvězda. Pak se rozhrnuly i keře na druhém břehu a v ústrety jí vyšel chlapec. Helena, jak se dívka bezpochyby jmenovala, mu vyběhla vstříc, přeskočila potok a vrhla se mu do náruče.

„Marku! Myslela jsem, že nepříjdeš. Měla jsem takový strach!“ Zalykala se. Chlapec ji vzal konejšivě kolem ramen.

„Jak bych mohl nepříjít?“ Zeptal se a pevně ji k sobě přivinul.

„Už nikdy se nebudeme scházet v noci,“ dušovala se Helena, teď už o něco klidnějším hlasem. „A v lese! Víš, že tu jsou vlci, víš to?“

„Vlci tu nejsou, už dávno ne,“ uklidňoval ji Marek. Helena tiše popotáhla a Marek ji objal ještě pevněji.

„Víš, že nás spolu nikdo nesmí vidět,“ řekl provinile.

„Tak utečeme!“ Zvolala Helena. „Pryč odsud. Třeba do Ameriky, mě je to jedno. Hlavně když budeme spolu.“

Marek se pousmál, ale neodpověděl. „Něco jsem ti přinesl,“ řekl po chvíli. Zašátral rukou v kapse a vytáhl něco maličkého. „Na, vezmi si ho.“

Helena zatajila dech. „Ale – ten je přece po tvé mamince!“ Vydechla.

„Já vím,“ přikývl Marek. „Chci, abys ho měla. Abys na mě mohla pořád myslet, kdyby nás osud náhodou rozdělil.“ Vtiskl Heleně ten předmět do ruky. Chvíli si ho prohlížela, a potom dojatě zašeptala: „Je krásný.“ Natáhla ruku a nechala

Marka, aby jí ho nasadil na prst. Byl to zlatý prstýnek, ve kterém byla zasazená velká stříbrná perla.

Oba zamilovaní se k sobě přitulili. Mezerou mezi větvemi smrků pronikl paprsek měsíčního světla a na kratičký moment ozářil jejich tváře. Jí lemovaly tvář vlnité hnědé vlasy, on měl oči jako dvě propasti, černé a uhrančivé. Oba však vypadali ve světle měsíce bledí a vystrašení.

Ještě dlouho po tom, co milenci odešli, přemýšlel potok nad jejich osudem. A přestože později potkal mnoho různých lidí, nikdo mu neutkvěl v paměti tolik, jako právě Helena a Marek. Velice dobře si pamatoval každé slovo jejich rozhovoru, a nikdy nedokázal pochopit, proč byli té noci oba tak smutní.

Tam, kde se hora setkávala s údolím, sbíhaly se proudy několika horských potoků. Byly to drobné potoky, ale když se jejich toky tam na úpatí hor slily do jednoho, nabraly sílu i rychlost a s vervou si to štrádovaly zelenou krajinou, teď už všichni společně. A protože takováhle říčka nemůže mít čtyři jména, pojmenovali ji lidé, co žili dole v podhůří, po tom největším z potoků.

Říčka, která dříve bývala potokem, se tedy vrhla vstříc novým dobrodružstvím. Ne možná už tak rychle jako kdysi, to je pravda. Tahle hrdá malá říčka si totiž řekla, že je přece už dost velká a široká na to, aby si obhájila své místo ve světě, a že se tedy není kam hnát. Možná to bylo poněkud ukvapené rozhodnutí – nebyla to právě ta nejširší řeka, vždyť dospělému člověku stačily tři kroky, aby se dostal z jednoho břehu na druhý – ale přesvědčte někdo tvrdohlavou říčku o opaku.

To už se stala říčka v krajině vyhlášenou. Chodila k ní pít nejen lesní zvířata, ta už na její výtečnou chuť přišla dávno, ale začali ji navštěvovat i lidé. Odpočívali na jejím břehu, ráchali se v ní, nebo nabírali vodu do věder a nosili ji bůhvíkam. Říčce to nevadilo. Byla ráda, že může dělat radost tolika různým tvorům, a už ji tolik nezajímalo, jestli je to liška, srnka nebo člověk. I když, pravda, lidé byli pro mladou říčku stále ještě záhadou.

Jednoho dne, například, si k říčce přišly hrát čtyři děti. Jejich maminky si rozložily deku ve stínu pokroucené vrby, otevřely knihy a vypustily tu dravou zvěř, ať se v té vodě pěkně zráchá. Dvě malé holčičky na nic nečekaly a skočily přímo do vody, načež zajčely, jako když je na nože berou, a ta starší vykřikla: „Mamá, ta voda je st-t-t-tudená!“

Maminka nereagovala. Nejspíš byla právě myšlenkami v kanceláři nějakého detektiva, kde se řeší leda tak vražda sličné sekretářky. Na výskající děti nezbyvá čas.

Po nějaké chvíli se holčičky osmělily a odvážily se udělat krůček vpřed. A pak další, a další, a když zjistily, že v tom nejhlubším bodě řeky jim hladina sahá sotva do pasu, radostně se pustily do vodní bitvy. Vzduchem létala voda, pentle do

vlasů a dokonce i botičky, a když to všechno utichlo, byly obě dívčiny zmáčené od hlavy až k patě a že je voda jak led, to je netrápilo ani trochu.

Náhle však na břehu vyskočila maminka. „Pojďte z té vody!“ Vykřikla, jako by si teprve teď uvědomila, že děvčata do vody vůbec vlezla, a začala se zmateně rozhlížet na všechny strany. „Kde jsou kluci?“

Opravdu, dva chlapi se mezitím někam ztratili a nebylo po nich ani vidu, ani slechu. Maminku polila hrůza. Aby tak spadli do vody a utopili se! Její přítelkyně už taky zaklapla svou knihu a obě počaly hlasitě vyvolávat: „Vojtěchu!! Petře!!!“

Když už se chudák maminka začínala strachy klepat, rozhrnulo se náhle křoví a z něj vylezli oba chlapi, živí, zdraví a celí umazaní od bláta. Jeden z nich – těžko říct, jestli to byl Vojtěch, nebo Petr – držel vítězoslavně nad hlavou něco, co se vrtělo a kroutilo, a nadšeně volal: „Koukni, co jsem chytil! A do ruky, mami!“

Pobledlá maminka nechápavě zírala na zmítající se rybu v jeho ruce. Celá zmatená se zmožila jen na otázku: „Kde jste to proboha sebrali?“

Chlapec se podíval na rybu a pokrčil rameny. „Támhle dole, kousek po proudu.“ Když viděl matčin vyjevený pohled, omluvně dodal: „Tady jsme chytat nemohli, holky dělaly strašný randál a plašily nám ryby!“

Malíř Léto předal svůj štětec malíři Podzimu a náhle bylo všude plno barev. Listy stromů se zbarvily do žluta a do červena, jako by se po ránu vykoupaly v paprscích slunce, a než se kraj stačil těch ohnivých barev nabažít, začaly se listy javorů, lip i topolů snášet na hladinu řeky. Nánosy listů na březích postupně změnilly barvu z kanárkově žluté na hnědou, rozmočily se a shnily. Když však přišla zima a všechny louky, pole i lesy zavál sních, byla už řeka dost široká, aby dokázala mrazu odolat a nezamrznout. Velice pomalu se šinula krajem, líně se vyhýbala stromům, kopcům a lidským stavením, nejradši by však zastavila a po vzoru medvěďů se uložila k zimnímu spánku. Vždyť v zimě se nechce spěchat ani lidem, natožpak řekám! Ale jak čas plynul, uvědomovala si, že *ji* nějaká zima zastavit nemůže. A než se všechny vánice, Vánoce a větry přehnaly, stačila si vyhloubit koryto tak hluboké, že ani nejvyšší z lidí by nedosáhl na jeho dno, a tak široké, že ani nejlepší z chlapců by nedohodil kámen na druhý břeh.

A právě tehdy si řeka uvědomila, že už se nemusí řídit tím, co jí krajina postaví do cesty, kdežto že krajina se teď bude řídit podle ní. Lidé si stavěli domy na jejích březích, dokonce vystavěli i několik mostů, aby se mohli dostat z jednoho břehu na druhý – to se řece nelíbilo, protože se při stavbě hrabali v jejím dně a zabodávali do něj betonové pilíře. Ale pak začaly její proud brázdit lodě, a lidé stáli na těch mostech a kochali se její krásou, a řeka byla šťastná. Stala se součástí jejich života, oni měli rádi ji a ona je.

Stalo se to jednoho krásného květnového večera. Tma už se snesla nad spící město a lampy na březích řeky svítily do temných uliček. V těchto chvílích řece chyběla hvězdná nebe podhorských luk a ten prostor, když není ze všech stran utlačována domy a nepoutají ji kamenné mosty. Přesto měla město svým způsobem raději. Stále se tu něco dělo, pořád se něco měnilo, nikdy se nemusela bát, že bude sama.

Už si zvykla. Líně se vinula mezi domy a pozorovala potměšilé uličky svého městečka a staré dřevěné domky lemující břeh, když tu náhle její klid vyrušil křik. Ve městě stále někdo křičel, jenže tenhle křik byl jiný. Byl tak nějak – zoufalejší. A postupně nabýval na hlasitosti, jak se přidávaly další a další hlasy, až se nad tím vším rozlehl táhlý hlas požární sirény.

A pak se to stalo. Vysoko nad střechy domů vyšlehl plamen. Až sem dolů k řece se dalo zaslechnout jeho hučení a praskání, až tady byl cítit jeho příšerný žár. Oheň zuřil. A rozzuřil se ještě více, když zahlédl hasičská auta a zaslechl poplašné houkání jejich sirén. To už řeka věděla, že se tak lehce spoutat nenechá. A dostala strach.

Zmatek, který nastal, nelze popsat – lidé vybíhali z domů, vzduchem se nesly výkřiky zděšení a hrůzy. Oheň se šířil. Šířal jeden dům za druhým a neúprosně se sunul čím dál blíže k břehu řeky. Zapojovala se do hašení, co to šlo – dávala lidem svou vodu, nechávala je, aby ji pumpovali do hadic, ba ještě svůj proud popoháněla, aby lidé dostali té vody co nejvíce – přesto věděla, že to všechno je marné. Požár se nedal zastavit a staré dřevěné domy se pomalu hroutily jeden za druhým.

Přesto řeka svým lidem dokázala alespoň trochu pomoci. Nemohla možná uhasit oheň, avšak stejně tak, jako ona se bála jeho, on měl strach z ní. A tak, když na obzoru zasvitly první paprsky slunce, narazil oheň na zátarasu, kterou nedokázal překonat. Vyváděl, poskakoval na jejím břehu, hrozil jí svou plamennou pěstí a proklínal ji, jménem všech sluncí, potoků a moří...

...a neměl kam dál jít. Zůstal uvězněný v kleci, a když už neměl co pálit, konečně ho začaly proudy vody z hasičských hadic zdolávat. Mohl jen stát na břehu a sledovat hemžení lidí na druhém břehu, s vědomím, že tohle všechno mohlo být jeho, nebýt té proklaté řeky.

Ta proklatá řeka od té chvíle nenáviděla oheň. Za to, co všechno jejím lidem vzal.

Když se slijí dohromady dvě mohutné řeky, vznikne veletok. Proud tak široký, že ho nikdo nedokáže spoutat. Lidé se snaží, ale nejde jim to – stavějí na něm přehrady, hráze a přístavy, doufají, že nepřijdou záplavy a nevezmou jim jejich domovy.

Veletok nic neřeší. Nemusí se vyhýbat ničemu, ani městům, ale on to dělá, protože je na to zvyklý. Pomalu ale jistě míří tam, kam, jak ví, jednou přijdou všechny veletoky – začal to tušit, už když byl řekou, ale teď se ukázalo, že jinak to ani být nemůže. Tohle je úděl každého potoku, každé řeky, každého veletoku.

Na západě se rozkládá obrovská vodní plocha. Táhne se od obzoru k obzoru, jako by nikde neměla konce. Vlny tiše šplouchají o útesy a hrají si s kamínky na břehu.

Tam míří kroky našeho veletoku.

A pak, konečně, po předlouhé cestě, natáhne veletok svou paži a dotkne se moře. A moře ho přivítá s otevřenou náručí, vždyť už na něj přeci čekalo tak dlouho – veletok se k němu přitiskne, obejmě ho a splyne s ním v jedno, a přitom s úsměvem vzpomíná na všechny ty příběhy, které viděl, na tajuplné noční schůzky a na stromy a na oblohu, na pramínek vysoko v horách a radostné naděje potůčku.

Když se večer posadím na útes, kde se ohromná řeka vlévá do oceánu, můžu všechny ty příběhy poslouchat. Slyším je v šumění vody a bouření vln, všechny naděje a sny lidí, pramenů, horských potůčků a řek. Sedím tam v záři zapadajícího slunce, když se ke mně zezadu tiše připlíží můj manžel a zakryje mi rukama oči. Usměju se na něj a nechám ho, aby se posadil vedle mě. Společně s Markem potom sledujeme zapadající slunce, zatímco poslední paprsky dne dopadnou na mou ruku. Zlatý prstýnek s perlou na mém prsteníčku se v tom světle spokojeně zatřpytí.

III. KATEGORIE – 1. MÍSTO (SDÍLENÉ)

KRYŠTOF KALVACH

CO VYPRÁVÍ ŘEKA

Bylo rozhodnuto. Výnos shromáždění byl neměnný. Navzdory tomu, že proti němu mnoho z nich protestovalo a pokládali ho za nejvyšší možnou zradu, jež se podle některých rovnala zradě Jidášově, nemohli na něm nic změnit či zmírnit. A přitom ono usnesení popíralo veškeré ideály a ctnosti, za které v uplynulých letech tak hrdě a urputně bojovali. Jednalo se pouze o snahu zbabělců zachránit si krk a připravit si píseček pro dobu nadcházející. Jaká nestydatost a arogance! To zrádné plemeno zmijí, jež až donedávna pokládali za své bratry, nyní dobrovolně sklání hlavu před uzurpátorským a tyranským režimem, a odevzdává mu tak veškeré své svobody, jak tělesné, tak duševní. Pošlapává památku padlých a tímto nestydatým činem, který nemá v historii obdoby, otevřeně prohlašuje, že jejich statečná smrt, podstoupená pro vyšší dobro, byla naprosto zbytečná, a že jejich oběť za naději, které ze srdce věřili, přijde vniveč. Tyto a další myšlenky se honili hlavou mnoha kozákům ze zbytku svobodného vojska, které tábořilo u břehů dolního toku Volhy, nedaleko od astrachaňského přístavu. Esaulové

a další jeho vysocí představitelé se toho dne sešli do velkého atamanova stanu, aby se poradili o dalším postupu v jejich válečně-osvobozeneckém úsilí. Všichni přítomní si moc dobře uvědomovali praktickou bezvýhodnost své současné situace. Z povstaleckých vojsk toho po událostech posledních několika měsíců mnoho nezbylo, zde u Astrachaně bylo téměř nemožné pronést jakoukoli zprávu přes obklíčení k ostatním rebelům a lidem na venkově či ve městech, a navíc se velení carské protipovstalecké armády ujal zkušený generál Suvorov. Kozákům začalo docházet, že z tohoto se jen těžko dostanou živí. A pokud ano, tak nejspíš v okovech. Ve velitelském stanu se rozhořela plamenná debata o tom, zda má ještě vůbec cenu vzdorovat početně silnějšimu a lépe vybavenému nepříteli. Mnozí proti poráženecké náladě některých přítomných argumentovali tím, že by bylo tím nejhorším sebezapřením se teď vzdát, když už toho ruský lid za ta léta pod absolutní vládou bezbožných a dekadentních uzurpátorů tolik vytrpěl. Bylo by to zapření samotné svobody, jelikož kapitulací by rebelové prakticky uznali neomezenou moc kruté vlády, které nezáleží na blahu národů, kterým vládne. Na straně druhé vyvstali ti, kdo prohlašovali další odpor za sebevraždu a zbytečné mrhání života za vybledlý ideál vytvořený podvodníkem a lhářem, kvůli kterémuž byly naprosto zbytečně ukončeny mnohé životy nevinných. Celá tato fraška, jak celé povstání nazývali, už toho podle nich příliš mnoho zmařila, ničeho nedosáhla, a pokud bude i nadále pokračovat, akorát toho zničí ještě mnohem víc. Dlouho se obě strany přely, hádaly se, posílaly se navzájem do nejhlubších pekel, spílaly si těmi nejhoršími jmény a div, že se mezi sebou nepobily. Nakonec však po mnoha a mnoha hodinách debatování převážil názor poráženeckých. Povstalci vydají Petrohradu svého vůdce a iniciátora celého povstání, Jemeljana Pugačova. Na oplátku budou od carevny požadovat milost.

Georgij Vjačeslavovič, záporožský kozák, který byl shromážděním zvolen jako ten, jenž má Pugačova přivést, se pomalým krokem ubíral táborem hlavní cestou směrem k řece, kde vůdce rebelů pobýval. Ten se srocení vůdců nezúčastnil, poněvadž věděl, že s největší pravděpodobností dospějí právě k rozhodnutí ho vydat nepřátelům, a raději se vypravil k řece, aby tam rozjímal a smířil se se svým nevyhnutelným osudem. Georgij, který s ním strávil mnohé chvíle již v době před povstáním, a který ho považoval za svého nejuvěrnějšího přítele, si byl vědom toho, že ho pro tento úkol vybrali kvůli jeho velkému vlivu, který na Pugačova měl, ale také kvůli tomu, aby ho shromáždění, potažmo vítězná strana, ponížila, jelikož on byl jedním z hlavních zastánců boje do posledního muže. Prošel kolem mnoha stanů rozestavených bez ladu a skladu podél cesty, prodral se větvemi a houštinami, skrz něž cesta procházela, a stanul na vysokém břehu Volhy. V tomto místě byl její tok rozvětvený do rozsáhlé delty. Armáda tábořila u hlavního a největšího ramene. Řeka byla impozantní, stěží se odsud dalo dohlédnout na druhý břeh, vzdálený stovky metrů. Hejna vodních ptáků tvořila obrovská, pohybuující se

černá mračna, která kroužila nad řekou a nad stromy rostoucími po jejím břehu a hledala místo k spočinutí. Hladina se mnohokrát vzedmula a z jejích útrobnů malý okamžik vykoukla ryba, jež se za krátkou chvilku opět vrátila do neprozkoumaných hlubin veletoku. Odešad bylo slyšet písně zpěvných ptáků, cvrlikání cvrčků a další podobné havěti, kvákání žab, šplouchání vody a hukot rychlého proudu, taktéž jako rytmické mávání mnoha stovek křídel. A tam, uprostřed všeho rozruchu a vši té krásy, hledíc do nedosažitelných dálav, stál on. Jemeljan Nikolajevič Pugačov, ataman záporožského vojska, vůdce povstaleckých armád, mezi lidem známý jako navrátivší se car Petr III., který měl říši osvobodit od jha, které na ni ukládala vláda carevny Kateřiny II. Zde stál, na břehu řeky, již viděl už tolikrát v životě, a přece ho svým šarmem a velikostí fascinovala.

Georgij přistoupil k zahloubanému muži a nehodlal ho nijak vyrušit z jeho rozjímání. Až bude ataman chtít začít rozhovor, začne. Jeho velká postava čněla vysoko nad klidnou hladinu řeky a vrhala na ni velký protáhlý stín. Jemný vánek si pohrával s jeho dlouhými vousy a vlasy, které mu volně vlály kolem hlavy. Na jeho větrem ošlehané, mnohými bitvami zocelené tváři se zračil téměř až nebeský klid. Zrak upíral kamsi za horizont na místo, kam viděl jen on. Po chvíli pln nečekaného dojetí řekl: „Není to nádhera, Georgij? My lidé můžeme vytvořit nesčetná krásná díla, ale kráse přírody se nic nevyrovná.“ „To je svatá pravda,“ odpověděl mu Georgij, i když on nedokázal sdílet atamanovu radost nad božím stvořením. Pugačov ho vždy překvapoval svým vnímavým a přesto drsným duchem. V jedné chvíli dokázal svými proslovy dojmout nebo vyburcovat davy mužiků, kozáků, vojáků i dělníků, dokázal se vžít do jejich strastí a bolestí a dát jim novou naději, ve chvíli druhé dokázal bez mrknutí oka poslat na smrt řady šlechticů, kněžích nebo úředníků. Vždy své rozsudky ospravedlňoval potřebou zbavit se utiskovatelů prostého lidu. „Vím, proč si přišel,“ pokračoval Pugačov. „Máš mě zatknout a odvést k nim na jejich sročení, kde se mě oficiálně zřeknou, zbaví mě mých práv a funkcí a poté mě vydají Suvorovovi a jeho nohsledům. Nejsou příliš originální, vezmeme-li v potaz ojedinělost této situace.“ „Ještě stále máš šanci na útěk. Většina z nás je ti věrná, nechají tě jít. Již mnohokrát si přeci unikl ze spárů nepřátel a znovu ses vrátil s novou silou bojovat proti bezpráví,“ řekl Georgij s jistou nepatrnou nadějí v to, že jeho přítel znovu ve svém životním závodě předběhne smrt, jak to už učinil tolikrát. „A v tom je právě ta potíž,“ opáčil samozvaný car. „Pokaždé jsem utekl a pokaždé jsem se vrátil. Ale jaký to mělo smysl. Pokaždé jsem se opět dostal do situace, kdy jsem byl nucen znovu a znovu utíkat, abych si zachránil holý život. Při tom jsem častokrát musel opustit své bratry a nechat je napospas zbráním našich nepřátel. Už mě unavuje pořád utíkat a vracet se, když vše nakonec stejně přichází vniveč. Jen zbytečně oddaluji nevyhnutelné a činím sobě i svému okolí veliké utrpení. Čím déle to bude trvat, tím hůř to pro všechny dopadne. Nenesu tu odpovědnost jen za sebe.“

Nesu tu odpovědnost za celý národ,“ rozvedl dál svou myšlenku a nevědomě tak zopakoval jeden z argumentů, vyřčený během porady. Georgij na to odpověděl: „Nesouhlasím sice s tím, co říkáš, ale bránit ti v tvém úsudku nebudu. Ty sám si musíš určit, co je pro tebe nejlepší.“ Pugačov náhle změnil téma: „Vidíš veškerý ten život okolo? Všechny ty ptáky, všechny ty ryby i tu havěť, co tu poskakuje?“ „Ano, všechno to vidím,“ přitakal kozák, mírně zmaten rychlou změnou direkce rozhovoru. „A vidíš tu řeku valící se před námi?“ pokračoval Pugačov. „Ano, vidím,“ znovu souhlasil Georgij. On si ze mě snad dělá legraci, pomyslel si. „Ze všech těch věcí, které jsem vyjmenoval, i z těch, které jsem nezmínil, ale které tu i tak jsou a existují, je řeka ta jediná, která se nemění. Která tu byla, je a bude, jestli mi rozumíš. Co myslíš, že by nám na to, se všemi svými zkušenostmi a veškerou svou moudrostí, řekla?“ Georgij se nad tím hluboce zamyslel, nedokázal však vymyslet žádnou odpověď. Pugačov ve své úvaze pokračoval dál. „Řeka je stálá, trpělivá, umí být mírná, ale také prudká a drsná. Umí být životodárná, ale životy umí i brát. Poskytuje nám obživu, ale může nám ji i zničit. Na své dlouhé pouti vidí různé obrazy. Obrazy míru a prosperity, obrazy svobody, nebo obrazy hladu, války, nemocí, obrazy smrti. Vidí toho mnohem víc, než si my, prostí smrtelní lidé, dokážeme vůbec představit. Její moudrost je nezměrná. Takže se ptám: co by nám na naší situaci řekla? Pomohla by nám? Když ne ona, tak už snad jenom sám Bůh by nám dokázal pomoci.“ Po dokončení monologu se odmlčel. Georgijovi už málem připadalo, že bude mlčet navždy, když náhle opět spustil. „Znám na to odpověď. Řeka by nám ve své moudrosti pověděla, že jsme s celým tím povstáním udělali chybu,“ prohlásil s povzdechem. Georgij proti tomu zaprotestoval: „Vždyť přeci bojujeme za správnou věc. Chceme pro lid jen to nejlepší. My jsme přišli, abychom dali lidem naději, kterou tak dlouho postrádali. Dali jsme mu naději na svobodu, která pro ně byla nedosažitelná. My jsme v právu!“ „Ale chovali jsme se tak, jak jsme měli? Odpovědnost za všechny mrtvé padá na mou hlavu. Je to břemeno, které mě svou tíhou konečně dohnalo. To, že mohu za smrt nepřátelských vojáků, bych dokázal snést, ale já posílal na smrt nevinné! Vyžíval jsem se v tom, zabíjel jsem, abych upevnil svou moc!“ stál si za svým Pugačov. Georgij se nenechal odradit. „Můžeš být ospravedlněn tím, že jsi tak jednal ve víře ve svobodu a mír. Jednal jsi tak, poněvadž to bylo nutné. Okolnosti si to vyžádali. Ty za nic odpovědnost neneseš.“ „Myslíš, že je to tak jednoduché?“ řekl ataman sklesle. „Možná, že kdybych opravdu jednal kvůli svobodě a věřil v ni, necítil bych na svých ramenou takovou tíhu. Ale já tak činil pouze z touhy pomoci, pouze z nenávisť a z vlastních ambicí. Využil jsem k tomu mrtvého cara a prostoduchost obyvatelstva. A jak jsem dopadl?“ Nechal otázku chvíli viset ve vzduchu. „Řeka by nám pověděla, že ať už děláme cokoli, nečiníme-li to upřímně, naše dílo se nemůže vydařit a je odsouzeno k nezdaru. Někdy už za našich životů, někdy až po naší smrti. Pokud vystupujeme s přetvářkou a lžeme sami sobě, čeká nás jen

a pouze záhuba. I když hlásáme sebelepší cíl a ženeme se za sebecknostnějšími myšlenkami, činíme-li tak ve lži a krutém hříchu, nemůžeme obstát.“ Poté nastalo ticho. Georgij byl ohromen. Pugačov právě vyvrátil vše, co v posledních letech hlásal a budoval. Obvinil sám sebe a přiznal, že jeho činy byly špatné a přehnaně kruté. Doznal se ke všem špatnostem, nad kterými tak dlouho mhouřil oči, a které sám tak dlouho prováděl. To vyžaduje obrovskou kuráž. Pugačov se kál za všechny své hříchy. Georgij si uvědomil, že mu jeho obrat v myšlení ani nemá za zlé. Ten muž je možná velice zvláštní, ale nikdy mě nepřestane vyvádět z údivu svou silnou a moudrou myslí, pomyslel si.

Ještě dlouho stáli mlčky na říčním břehu, přemýšleli nad minulostí, současností, i budoucností, přemítali nad svými činy, nad událostmi, které je provázeli, nad bolestí, kterou vytvářeli a nad lží, v kterou věřili, a za kterou bojovali. A pod nimi hučela moudrá řeka a umocňovala jejich myšlenky. Když slunce začalo klesat k obzoru a mraky počaly rudnout, Jemeljan Pugačov, muž, do něhož bylo vloženo tolik očekávání, muž, který dokázal ovlivnit nesčetné masy lidí a vyburcovat je k činu, se otočil ke svému příteli a řekl: „Teď už známe tu moudrost, kterou nám vypověděla řeka. Kéž bych jí já bláhový znal dříve! Já už s ní nyní mnoho nenadělám, ale ty, bratře, ji opatruj ve své mysli až do svého skonu.“ Následně se otočil směrem k táboru a vyřkl: „Nastal čas, bratře. Nastal čas, abych stanul před soudem a pykal za to, co jsem učinil. Vyvaruj se mých chyb a u soudu nebude nic, z čeho bys mohl být obviněn.“ S tím stiskl příteli ruku a společně s posledními paprsky toho podzimního dne se vydal vstříc svému osudu.

OBSAH

M. Jirčíková: Ilustrace	1
Blahopřání redakce jubilantům	
Haně Cihlové	2
Martinu Videnskému: Smutný příběh, Lživé reklamy, Štěrbinou ve dveřích. Všežravý podzim	2
Jaroslavě Paštikové: Báječný den pod psa	3
Literární část	
J. Stejskal: Tajemství lesů	7
F. Uher: Ráno s bosou rosou, Vyhaslý krb, Krajina s violami, Odraz obrazu/obraz odrazu	11
J. Jonáš: Hlavně aby u toho byly děti	11
E. Černošová: Setba, Leto – kruhy, Vpišu se, Za branou, Vzpomínka	14
L. Macháček: Svatej	15
P. Frydrych: Degradace krajiny, Loučení s Bruggami, Brusel – večer	19
M. Dušek: Umanutý milenec (Anotace, první kapitola)	20
L. Šindlerová: Milostná I – II – III, Opravna lidových omylů, Alzheimerovská (ze života), Český sen	23
I. Tajovská: Osmasedmdesát dní	24
J. Tošner: Dialog, Pojišťovna Ložnice, Jak jsme na tom, Klíče	28
Publicistika	
Václav.V : Zamyšlení nad jedním zapomenutým výročím	29
Ohlasy a recenze	
J. Faltus: Čistý štít	30
Zaznamenáváme a komentujeme	
Jubileá	32
Nové knihy členů	32
Zprávy z oblastí	33
Pardubické Strípky 2019, literární soutěž pro mládež II. A III. kategorie	
II. kategorie. První místo sdílely: Marie Anderle: Za vše může řeka	36
Kristína Částková: Moudrá veverka	38
Adéla Hamplová: Znovu	39
III. kategorie: sdílené první místo: Danila Horáková: Co vypráví řeka	44
Křištof Kalvach: Co vypráví řeka	50
Aforismy: František Uher	6, 10, 18, 28

Fota: Míla Dušek archiv, Martin Žantovský, Lucie Felcmanová, Jan Cach

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XVI. – číslo 60 – červen 2020

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Věra Kopecká, Jiří Lojín, Jana Burčíková

Obálka: Jiří Hrabinec, Míla Dušek

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 61 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Věra Kopecká, 550 01 Křinice 8 (poezie)

e-mail: kopecka.vera@volny.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

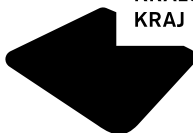
Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků pro č. 61: 5. září 2020

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

**KRÁLOVÉHRADECKÝ
KRAJ**

Číslo vyšlo z předplatného členů a městských knihoven, které bulletin odebírají a s příspěvím Vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

